

**T.C.
ERZİNCAN BİNALİ YILDIRIM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI
PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK VE REHBERLİK
BİLİM DALI**

**SOSYAL HİZMET ALANINDA ÇALIŞAN MESLEK
ELEMANLARININ ADİL DÜNYA İNANÇLARININ
PSİKOLOJİK İYİ OLUŞLARINA ETKİSİ**

Yüksek Lisans Tezi

**Hazırlayan
Seval AKKUŞ**

**Danışman
Prof. Dr. Yener ÖZEN**

HAZİRAN 2024, ERZİNCAN

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK

“Sosyal Hizmet Alanında Çalışan Meslek Elemanlarının Adil Dünya İnançlarının Psikolojik İyi Oluşlarına Etkisi “**Yüksek Lisans**” tezim tarafımda incelenmiştir. Buna göre tezimde bilimsel etik ihlali ve intihal olarak nitelendirilebilecek herhangi bir durum olmadığını taahhüt ederim. Bu çalışmadaki tüm bilgilerin, akademik ve etik kurallara uygun bir biçimde elde edildiğini; aynı zamanda bu kural ve davranışların gerektirdiği gibi, bu çalışmanın özünde olmayan tüm materyal ve sonuçları tam olarak aktardığımı ve referans gösterdiğimi beyan ederim.

Seval AKKUŞ

T.C.
ERZİNCAN BİNALİ YILDIRIM ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Ana Bilim Dalı : Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik

Program Adı : Tezli Yüksek Lisans

Tez Başlığı : Sosyal Hizmet Alanında Çalışan Meslek Elemanlarının Adil Dünya İnançlarının Psikolojik İyi Oluşlarına Etkisi

Yukarıda bilgileri verilen tez çalışmasının a) Giriş b) Ana bölümler ve c) Sonuç kısımlarından oluşan (Kapak, Ön söz, Özet, İçindekiler ve Kaynakça hariç) toplam 40 sayfalık kısmına ilişkin 24/06/2024 tarihinde **Turnitin** intihal programından aşağıda belirtilen filtreleme uygulanarak alınmış olan özgünlük raporuna göre tezin benzerlik oranı %19'dur.

Filtrelemeye tırnak içerisindeki alıntılar dahil edilmiştir. Filtrelemede yedi (7) kelimeden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç tutulmuştur.

Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez İntihal Raporu Uygulama Esaslarını inceledim ve bu uygulama esaslarında belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmasının herhangi bir intihal içermediğini, aksinin tespit edilmesi durumunda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini bilgilerinize arz ederim. 24/06/2024

Danışman: Prof. Dr. Yener ÖZEN

Öğrenci: Seval AKKUŞ

KILAVUZA UYGUNLUK

‘Sosyal Hizmet Alanında Çalışan Meslek Elemanlarının Adil Dünya İnançlarının Psikolojik İyi Oluşlarına Etkisi’ başlıklı Yüksek Lisans Tezi Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Lisansüstü Tez Yazım Kılavuzuna uygun olarak hazırlanmıştır.

Hazırlayan

Seval AKKUŞ

Danışman

Prof. Dr. Yener ÖZEN

KABUL VE ONAY TUTANAĞI

Prof. Dr. Yener ÖZEN danışmanlığında **Seval AKKUŞ** tarafından hazırlanan “**Sosyal Hizmet Alanında Çalışan Meslek Elemanlarının Adil Dünya İnançlarının Psikolojik İyi Oluşlarına Etkisi**” adlı bu çalışma jürimiz tarafından Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Bilim Dalında **Yüksek Lisans Tezi** olarak oy birliği/oy çokluğu kabul edilmiştir.

26/06/2024

JÜRİ:

Danışman	: Prof. Dr. Yener ÖZEN	(İmza)
Üye	: Prof. Dr. Bünyamin ATEŞ	(İmza)
Üye	: Doç. Dr. Bünyamin ÇETİNKAYA	(İmza)

ONAY:

Bu tezin kabulü Enstitü Yönetim Kurulu'nun /.... /2024 tarih vesayılı kararı ile onaylanmıştır.

..... /..... /2024

Prof. Dr. Necdet TOZLU

Enstitü Müdürü

ÖN SÖZ

İş ve meslek hayatı insanın zamanının çoğunu aktif olarak geçirdiği yerdir. Bu sebeptendir ki var olduğumuz yerde nasıl hissettiğimiz çok önemlidir. Çalışmada yer verdiğimiz örneklem olan sosyal hizmet alanında çalışan meslek elemanlarından birisi olan benim de başlangıç noktam benim ve çalışma arkadaşlarımdan nasıl hissettiğiydi.

Sosyal hizmet alanında çalışan meslek elemanları özellikle sahada aktif olarak çalışanlar için birçok olumsuz vakayı yerinde görmek ve ilk ağızdan öğrenmek fırsatı doğmaktadır. Bu fırsat birçok duygu durumunu da beraberinde getirmiş oluyor. Çalışma alanının büyük bir kısmını dezavantajlı kesimin oluşturduğu bilinen sosyal hizmet alanında her meslek elemanı kendi çalışma stilini ve yaklaşımını oluşturmaktadır. Bu oluşum zamanla görülen ve çalışılan vakanın artmasıyla birlikte olgunlaşmaktadır. Bu süreçte birçok olumsuz durumla karşı karşıya kalan meslek elemanı zamanla yaşadığı hayatın anlamını, yaşanan olayın adaletini sorgulamaya başlamakta ve bu sorgulama da kişinin psikolojik iyi oluş düzeyine etki etmektedir. Aslında tam da bu noktada kişinin yaklaşımının kendi adalet anlayışı ile doğru orantılı olduğu görüldüğünden çalışmada bu noktada hissin psikolojik iyi oluşa yansıması ve adil dünya ile birleşerek ortaya çıkardığı etki olarak bütünleşmiştir.

Yüksek Lisans Tezi olarak hazırlanan bu araştırmada sosyal hizmet alanında çalışan meslek elemanlarının adil dünya inançlarının psikolojik iyi oluşlarına etkisi incelenmek istenmiştir. Bu araştırma mevcut yazına ve bundan sonra yapılacak olan araştırmalara katkı sunmayı umuyoruz.

Seval AKKUŞ ERZİNCAN 2024

TEŞEKKÜR

Tez danışmanlığımı üstlenerek çalışmam ve araştırmam boyunca bana yol gösteren, değerli bilimsel önerilerinden yararlandığım, ayrıca neşesi ile bana motivasyon kaynağı olan saygıdeğer hocam Prof. Dr. Yener ÖZEN' e teşekkür ederim.

Araştırma sürecimde başımın sıkıştığı her an bana desteğini esirgemeyen canım babam Adnan TOSUN'a çok teşekkür ederim.

Tüm araştırma sürecimde bana destek olan, sevgisini ve ilgisini benden esirgemeyen sevgili eşim İbrahim AKKUŞ ve araştırma sürecinde dünyaya gelerek dünyamızı daha da anlamlandıran canım kızım Bera AKKUŞ sizler iyi ki varsınız.

Seval AKKUŞ

SOSYAL HİZMET ALANINDA ÇALIŞAN MESLEK ELEMANLARININ ADİL DÜNYA İNANÇLARININ PSİKOLOJİK İYİ OLUŞLARINA ETKİSİ

Seval AKKUŞ

Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi,

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Yüksek Lisans Tezi, Haziran 2024

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Yener ÖZEN

ÖZET

Sosyal hizmet alanında görev yapan meslek elemanlarının çalışma alanının büyük bir kısmını dezavantajlı aileler ve kadın, çocuk, engelli bireyler oluşturmaktadır. Meslek elemanlarının çalıştıkları aile yapıları ve vaka detayları göz önüne alındığında psikolojik iyi oluş düzeyleri ile adil dünya inanç düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemek çalışmanın temel amacıdır. Yapılan çalışma ilişkisel tarama modelinde tasarlanmıştır ve kişisel bilgi formu, adil dünya inancı ölçeği ve psikolojik iyi oluş ölçeklerinden faydalanılmıştır.

Araştırma sonuçlarına bakıldığında bireylerin genel ve bireysel adil dünya inancının ve psikolojik iyi oluş düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre farklılaşmadığı, sosyal hizmet alanında çalışan meslek elemanlarının adil dünya inançlarının psikolojik iyi oluş düzeyleri arasında ilişkinin incelenmesine yönelik yapılan analiz sonucuna göre ise adil dünya inancı ölçeğinden ve psikolojik iyi oluş ölçeğinden alınan puanlar arasında pozitif yönde, orta derecede anlamlı bir ilişkinin bulunduğu, ancak alanda çalışma sürelerinin psikolojik iyi oluş düzeyleri ve adil dünya inanç düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığı sonucuna ulaşılmış olup, Adil Dünya İnancı ölçeğinden alınan puanlar ile Psikolojik İyi Oluş Ölçeğinde yer alan ‘Geleceğim hakkında iyimserim’ ibaresi üzerine yapılan analizde ise pozitif yönde yüksek düzeyde anlamlı ilişki olduğu ve yine Adil Dünya İnancı ölçeğinden alınan puanlar ile Psikolojik İyi Oluş Ölçeğinden alınan ‘Amaçlı ve anlamlı bir yaşam sürdürüyorum’ maddesi arasında pozitif yönde yüksek düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Sosyal hizmet, adil dünya inancı

SOSYAL HİZMET ALANINDA ÇALIŞAN MESLEK ELEMANLARININ ADİL DÜNYA İNANÇLARININ PSİKOLOJİK İYİ OLUŞLARINA ETKİSİ

Seval AKKUŞ

Erzincan Binali Yıldırım University

Graduate School of Social Sciences

Master Thesis, June 2024

Supervisor: Prof. Dr. Yener ÖZEN

ABSTRACT

The majority of the work area of professionals working in the field of social services consists of disadvantaged families and women, children, and disabled individuals. Considering the family structures and case details of the professionals, the main purpose of the study is to examine the relationship between psychological well-being levels and just world belief levels. The study was designed in the relational screening model and a personal information form, a just world belief scale, and psychological well-being scales were used. When the research results are examined, it is seen that the general and individual just world belief and psychological well-being levels of individuals do not differ according to the gender variable, and according to the analysis results conducted to examine the relationship between the just world beliefs and psychological well-being levels of professionals working in the field of social work, it is concluded that there is a positive, moderately significant relationship between the scores obtained from the just world belief scale and the psychological well-being scale, but there is no significant difference between the psychological well-being levels and just world belief levels of the duration of work in the field. In the analysis conducted on the scores obtained from the Just World Belief scale and the phrase ‘I am optimistic about my future’ in the Psychological Well-Being Scale, it is seen that there is a positive, highly significant relationship and again, there is a positive, highly significant relationship between the scores obtained from the Just World Belief scale and the item ‘I lead a purposeful and meaningful life’ in the Psychological Well-Being Scale.

Keywords: Social work, just world belief

İÇİNDEKİLER

SOSYAL HİZMET ALANINDA ÇALIŞAN MESLEK ELEMANLARININ ADİL DÜNYA İNANÇLARININ PSİKOLOJİK İYİ OLUŞLARINA ETKİSİ

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK.....	i
TEZ ÖZGÜNLÜK SAYFASI.....	ii
KILAVUZA UYGUNLUK	iii
KABUL VE ONAY TUTANAĞI	iv
ÖN SÖZ.....	v
TEŞEKKÜR.....	vi
ÖZET.....	vii
ABSTRACT	viii
İÇİNDEKİLER	viii
SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ	xii
TABLolar LİSTESİ.....	xiii
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xiv
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

ADİL DÜNYA İNANCI

1.1. Adil Dünya İnancı Kavramı.....	3
1.2. Adil Dünya İnancının İşlevi.....	4
1.3. Adil Dünya İnancını Etkileyen Faktörler.....	5
1.4. İş Yaşamında Adil Dünya İnancı.....	5
1.5. Çalışanların Adil Dünya İnançları Üzerine Yapılan Araştırmalar.....	8

İKİNCİ BÖLÜM

PSİKOLOJİK İYİ OLUŞ

2.1. Psikolojik İyi Oluş Kavramı.....	11
2.1.1. Psikolojik İyi Olma Alt Boyutları.....	12
2.1.1.1. Diğerleriyle Olumlu ilişkiler.....	12
2.1.1.2. Otonomi/Özerklik.....	13
2.1.1.3. Çevre hâkimiyeti.....	13
2.1.1.4. Bireysel gelişim.....	13
2.1.1.5. Yaşamın amacı.....	14
2.1.1.6. Kendini Kabul.....	14
2.2. Psikolojik İyi Oluşta Risk Faktörleri.....	14
2.2.1. Bireysel Risk Faktörleri.....	15
2.2.2. Aile İle İlişkili Risk Faktörleri.....	16
2.2.3. Çevresel Risk Faktörleri.....	17
2.3. Psikolojik İyi Oluşta Koruyucu Faktörler.....	18
2.3.1. Bireysel Koruyucu Faktörler.....	18
2.3.2. Aile İle Koruyucu Faktörler.....	19
2.3.3. Çevresel Koruyucu Faktörler.....	20
2.4. Psikolojik İyi Oluş Düzeyi Yüksek Kişilerin Özellikleri.....	21
2.5. Çalışanların Psikolojik İyi Oluşları Üzerine Yapılan Araştırmalar.....	22

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Amacı.....	31
3.2. Araştırmanın Modeli.....	32
3.3. Çalışma Grubu.....	32

3.4. Verilerin Toplanması.....	32
3.5. Veri Toplama Araçları.....	32
3.6. Verilerin Analizi.....	33
3.7. Veri Toplama Araçları.....	33
3.7.1. Kişisel Bilgi Formu.....	33
3.7.2. Adil Dünya İnancı Ölçeği (ADİÖ).....	33
3.7.3. Psikolojik İyi Oluş Ölçeği.....	33
3.8. Verilerin Analizi.....	34

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

4.1. Katılımcıların Demografik Özellikleri	35
4.2. Ölçeklere Ait Geçerlik ve Güvenirlik Sonuçları	38
4.3. Ölçeklerin Faktör Analizi Sonuçları	41
4.4. Ölçeklerin Güvenirlik Analizleri.....	44
4.5. Araştırma Sorularına İlişkin Bulgular	44

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER	47
--	-----------

KAYNAKÇA.....	61
----------------------	-----------

EKLER.....	72
-------------------	-----------

ÖZ GEÇMİŞ	81
------------------------	-----------

SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ

ABD : Ana Bilim Dalı

ADIÖ : Adil Dünya İnancı Ölçeği

GYİ : Geleceğe Yönelik İyimserlik

AABHS: Anlamli ve Amaçlı Bir Hayat Sürdürme

PIOÖ : Psikolojik İyi Oluş Ölçeği

EBYÜ : Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi

ÖRN : Örneğin

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 4.1: Katılımcılara Ait Demografik Bilgiler.....	35
Tablo 4.2: Psikolojik İyi Oluş Ölçeğine İlişkin İstatistiki Bilgiler.....	38
Tablo 4.3: Adil Dünya İnancı Ölçeğine İlişkin İstatistiki Bilgiler.....	39
Tablo 4.4: Ölçeklerin Faktör Analizi Sonuçları	41
Tablo 4.5: Adil Dünya İnancı Ölçeği Faktör Analizi Sonuçları	42
Tablo 4.6: Psikolojik İyi Oluş Ölçeği Faktör Analizi Sonuçları	43
Tablo 4.7: Araştırmada Kullanılan Ölçeklere İlişkin Güvenirlik Analizi	44
Tablo 4.8: Ölçme Aracı Puanları ile İlgili İstatistiksel Değerler	45
Tablo 4.9: Adil Dünya İnancı Ölçeğinden Alınan Puanların Cinsiyete Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Gösteren “Mann Whitney U” Testi Sonuçları	47
Tablo 4.10: Psikolojik İyi Oluş Ölçeğinden Alınan Puanların Cinsiyete Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Gösteren “Bağımsız Örneklem T” Testi Sonuçları.....	47
Tablo 4.11: Adil Dünya İnancı Ölçeği ve Psikolojik İyi Oluş Ölçeği Arasındaki İlişkiye İlişkin Spearman Brown Sıra Farkları Korelasyon Analizi Katsayı Değerleri.	48
Tablo 4.12: Adil Dünya İnancı Ölçeği ve Alanda Çalışma Süresi Arasındaki İlişkiye İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları (ANOVA).....	49
Tablo 4.13: Psikolojik İyi Oluş Ölçeği ve Alanda Çalışma Süresi Arasındaki İlişkiye İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları (ANOVA).....	49
Tablo 4.14: Sosyal Hizmet Alanında Çalışan Meslek Elemanlarının “Geleceğe Yönelik İyimserlik” Düzeylerinin Adil Dünya İnancına Göre Farklılaşp Farklılaşmadığına Yönelik Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları.....	50
Tablo 4.15: Sosyal Hizmet Alanında Çalışan Meslek Elemanlarının “Anlamli ve Amaçli Bir Hayat Sürdürme” Düzeylerinin Adil Dünya İnancına Göre Farklılaşp Farklılaşmadığına Yönelik Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları.....	51

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 4.1: Adil Dünya İnancı Ölçeği Histogram..... 46

Şekil 4.2: Psikolojik İyi Oluş Ölçeği Histogram 46

GİRİŞ

Sosyal hayatta üzerinde yaygın olarak durulan konuların başında “adalet” kavramı gelmektedir. Kelime anlamı olarak ele alındığı zaman adalet kavramı “bir şeyi yerli yerine koyma ya da bir hakkı ilgili sahibine verme” şeklinde ifade edilmektedir. Adalet olgusunun temelinde eşit, ilkeli olma ve benzer şekilde davranma gibi unsurlar yer almaktadır. Bu nedenle adaletten söz edilebilmesi için yapılan eylemlerde dürüstlük olmalı, eylemlerin içinde önyargı, çıkar ya da düşmanlık barındırmaması gerekmektedir (Hökelekli, 2009: 132).

Adalet, insanların tarihsel konumları kadar önemli olan bir kavramdır. Günümüzde iş dünyasında da bu kavram çok önemlidir. Bilindiği gibi örgütlerin temel amaçlarının başında karlılığı arttırma, rekabet avantajı sağlama ve örgütün kalıcı olmasına yönelik çalışmalar yürütme gibi amaçlar yer almaktadır. Bu süreçte örgütlerin faaliyet gösterdiği alan ya da sektörlerde başarılı olabilmeleri çalışanların örgüte olan bağlılıklarını arttırma ile mümkündür. Bu noktada örgütsel yapı içerisinde adil uygulamalar önem arz eden bir konu olarak karşımızda yer almaktadır (San, 2017: 1). Çünkü örgütsel adaletin hâkim olduğu ve çalışanların kendilerine adil davranıldığını düşündükleri bir ortamda iş tatmini yükselmekte (İşcan ve Sayın, 2010: 195), örgüte ve iş arkadaşlarına olan güven artmakta (Chen ve diğerleri, 2015: 1), örgüt yararına davranışlar sergileme düzeyi yükselmekte (Polat ve Celep, 2008: 307), örgüte bağlılık artmakta ve işi bırakma niyeti azalmaktadır (Örücü ve Özafşarlıoğlu, 2013: 335; Yazıcıoğlu ve Topaloğlu, 2019: 3). Bu kapsamda iş yaşamında çalışanların kendilerine adil davranıldığını düşünmelerinin sadece kendileri açısından değil, aynı zamanda örgüt açısından da birçok faydayı beraberinde getirdiği görülmektedir.

İş yaşamında örgüt içerisindeki adil davranış ve uygulamaların yanında çalışanların adil dünyaya inanma eğilimleri de iş yaşamında sergilenecek tutum ve davranışları etkilemektedir. Kavramsal açıdan ele alındığı zaman adil dünya inancı “bireyin yaşadığı çevredeki insanlara adil davranması karşılığında kendisinin de adil muamele göreceğine dair inanç” şeklinde tanımlanmaktadır (Uçar ve diğerleri, 2019: 68). Adil dünya inancına sahip olan kişiler genellikle adaletli olmanın kendilerine ödül sağlayacağını, adaletsiz davranan kişilerin ise cezalandırılacaklarını düşünmektedirler.

Bu durum bireyin hem iş yaşamını hem de genel yaşam doyumunu olumlu yönde etkilemektedir (Topuz ve diğerleri, 2017: 260).

Literatürde yer alan çalışmalarda her ne kadar adil dünya inancının çalışanların iş yaşamlarını ve psikolojik yapılarını olumlu yönde etkilediği görülse de ülkemizde bu alanda yapılan çalışmaların sınırlı olduğu görülmektedir. Bunun temel nedeni olarak adil dünya inancı kavramının iş yaşamındaki etkilerinin henüz yeni araştırılıyor olması gösterilebilir. Çalışanların iş yaşamlarını olumlu yönde etkileyen unsurlar arasında psikolojik iyi olma unsuru da önemli bir yere sahiptir. Yapılan çalışmalarda psikolojik iyi olmanın örgüte yönelik tutum ve davranışları olumlu yönde etkilediği belirtilmektedir (Wadhawan, 2016: 1; Wright ve Cropanzano, 2004: 338; Feeborn, 2000: 22; Gallie ve diğerleri, 2017: 174). Adil dünya inancına sahip olmanın psikolojik yapı üzerindeki olumlu etkileri göz önünde bulundurulduğu zaman, adil dünya inancı gelişmiş olan çalışanlarda psikolojik sağlamlık düzeyinin de yüksek olması beklenmektedir. Ancak yapılan literatür taraması sonunda çalışanların adil dünya düzeni algıları ile psikolojik iyi olma durumları arasındaki ilişkiye yeterince değinilmediği görülmüştür. Bu kapsamda yapılan bu çalışmada çalışanların adil dünya düzeni algısının psikolojik iyi olma üzerindeki etkisinin incelenmesi amaçlanmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

ADİL DÜNYA İNANCI

Çalışmanın bu bölümünde adil dünya inancı hakkında kuramsal birtakım bilgilere ile bu alanda yapılan araştırma özetleri açıklanmıştır.

1.1. Adil Dünya İnancı Kavramı

Adil dünya inancı, dünyanın adil bir yer olması gerektiği ve insanların hak ettiklerini bulmaları gerektiği fikriyle ortaya çıkmıştır. İnsanlar, iyilerin ödüllendirildiği, kötülerin cezalandırıldığı ve en sonunda herkesin hak ettiğini alabildiği adil bir dünyada yaşarlar (Otto ve Dalbert, 2005: 1). Bireyler, çok çalışan ya da iyi eylemler gösterenlerin ortaya koydukları davranışlarının sonunda ödüllendirildiğini, günahkâr ve tembellerin ise tam tersine cezalandırılacağına inanmaktadırlar. Bununla birlikte, başarı, para ve mutluluk gibi olumlu sonuçların sadece iyi insanlar tarafından elde edildiği, aksine olumsuz sonuçların kötü insanlar tarafından elde edildiği inancı yaygındır (Kılınç ve Torun, 2011: 1; değerli ve Birol, 2020: 104). Adil dünya inancı; günümüzde adli psikoloji, ruh sağlığı, örgüt psikolojisi, din psikoloji ve sosyal psikoloji disiplinleri tarafından ilgi görmeye başlayan bir kavram olarak açıklanmaktadır (Sayan-Karahan, 2021: 626).

Lerner, 1965'te bazı karmaşık testlerde, adalete temelli mağdurlara sempati duyma ve yardım etmenin ilerisinde birtakım anlamlar içerdiğini etkileyici olarak ortaya koymaktadır (Trost ve diğerleri, 2013: 1). Bireyler, hak ettiği her şeyi aldığına veya hak ettiği her şeye sahip olduğuna inandıkları için adil bir dünyada yaşadıklarını düşünüyorlar. Bir kişinin açıkça adaletsizlik yaşaması durumunda dünya adaletine olan inanç tehlikeye girer. Söz konusu durumda bireyler, adalet dünyasına ilişkin inançlarını

devam ettirme, tekrar doğrulama veya aktif bir katılımı adaletin korunması hususunda motive olmaktadır (Bartholomaeus ve Strelan, 2021: 1). Bunun zor olduğu pek çok durumda, olayların sonuçlarını yeniden yorumlayarak adil bir dünyaya olan inançlarını sürdürmeye çalışmaktadır (Caroli ve Sagone, 2014: 596).

Nitekim adil bir dünyada yaşadığına inanma, kişilerin içerisinde yaşamış oldukları dünyayı yapılandırabilmeleri bakımından büyük önem teşkil etmektedir. İnsanların adil bir dünyada yaşadığına inandıklarında, iyi eylemlerin ödüllendirildiği, kötü eylemlerin cezalandırıldığı, herkesin hak ettiğine sahip olduğu ve hiç kimsenin gereksiz yere kurban olmadığı adil bir dünyada yaşadıklarına inanmadıklarında, kişilerin günlük yaşamlarındaki anlaşmaları ve uzun vadeli hedeflerini gerçekleştirme çabaları anlamsız hale geleceği söylenir. Dünyanın adil bir yer olduğuna inanmak, insanların geleceklerine güvenle yatırım yapmalarına yardımcı olur. Bu inanç, insanlara kendilerine adil davranılacağı ve gereksiz bir şekilde kurban edilmeyecekleri konusunda güven verir (Öcel ve Aydın, 2010: 74).

İş yaşamı bireyin yaşamını şekillendiren en önemli faktörlerden biri olarak tanımlanmaktadır. İş yaşamı, insanların geleceklerine yatırdıkları en önemli şeylerden biridir. Adil dünya inancına sahip iş görenlerin iş yaşamları aracılığıyla kendilerine yapacakları yatırımın daha geniş kapsamlı ve etkili olması beklenmektedir. Bu durumun, çalışanların çalışmalarına ve hayatlarına ilişkin tatmin seviyelerini artıracığı tahmin ediliyor (Sobacı ve Polatçı, 2019: 74-75).

1.2. Adil Dünya İnancının İşlevi

Dünyanın adil olduğuna ilişkin inanç bireylerin geleceğe yönelik yatırım yapmasını, kendilerini güvencede hissetmesini sağlayarak işlevsel ve pozitif olduğu, fakat toplumsal olarak oluşturduğu neticeler negatif olarak kabul edilmektedir (Kılıç, 2022: 18). Adil bir dünyada arzu edilen güzel ve iyi bir gelecek cömert dünyanın ödülü değil, kişinin eylemlerini ve karakteri sonucunda elde ettiği kazanımlar olarak açıklanmaktadır. Bu kapsamda adil dünya inancının işlevi kişiye adil davranması gerektiğini mecburi kılan bireysel sözleşmenin bir göstergesi olarak belirtilmektedir. Adil bir dünya görüşüne sahip olanların başkalarına yardım etme olasılığı daha yüksektir. Diğer bir işlevi ise kişiye başkaları tarafından adil davranış sergileyeceğine ve öngörülmeyen bir olumsuzlukta mağdur olunmayacağı ilişkin güven verebilmesi

beklenmektedir. Bu inanç ile kişiler uzun vadeli program ve planlar için amaçlar belirleyebilmekte ve bu amaçlara erişme hususunda daha emin adımlarla ilerleyebileceği düşünülmektedir (Osanmaz, 2020: 20). Adil dünya inancı, bireyleri gelecek yaşamın bilinmezliğinden koruyan olayların kurbanı olmayacaklarına dair önemli bir uyum ve adaptasyon işlevi üstlenmektedir. Adil dünya inancı, diğer pozitif inançlar gibi bireyin psikolojik sağlığını korumak ve yıpranmasını önlemek için de faydalıdır (Uğur ve Akgün, 2015: 105). Dünyayı adil olduğuna inanan bireyler söz konusu etkenin işlevselliğinin sadece kişisel yaşamlarında değil işyerlerinde de olduğu kabul etmekte, bu bireyler kişisel yaşamlarının yanı sıra iş yaşamlarını da dünyayı adil olarak kabul etmektedir. Bunun aksine kendini adil dünyada kabul etmeyen bireylerin kendilerine haksızlık yapıldığını düşündükleri, yaşam tatminlerinin azaldığı gibi faktörlerin ortaya çıktığı görülmektedir (Değerli ve Birol, 2020: 107).

1.3. Adil Dünya İnancını Etkileyen Faktörler

Adil dünya inancını etkileyen pek çok faktör bulunmaktadır. Adil dünya inancıyla alakalı alanyazında yapılan çalışmalarda kişilerin inançlarının zamanla kalıcılığını yitirdiği, değişime uğradığı görülmektedir (Doğan-Arslan, 2019: 26). Bireyin yaşadığı örseleyici hayat tarzı, kişilerin geleceğe güvenle bakmalarına ve güven duygularına zarar verdiği görülmektedir. Örseleyici hayat tarzına sahip olanların, dünyayı ve kendileri ile alakalı olan inançlarını sorgulama eğiliminde oldukları anlaşılmaktadır. Adil dünya inancı zarar gören kişilerin hayatlarında uyum sorunları ortaya çıkarmaktadır. Çocukluk çağında yaşanan örseleyici olaylar, samimi oldukları bireyler tarafından gerçekleştirilmesinin sonucunda, çocuğa verilen zararın uzun sürenin ardından etkilerinin meydana çıkması sebebiyle saptanması ve tedavinin yapılması zor olan travmalardan biri olarak açıklanmaktadır. Böyle bir tecrübe yaşayan çocuk, düşük düzeyde adil dünya inancına sahip oldukları görülmektedir (Gökler-Danışman ve Berberoğlu 2016: 111; Yi ve diğerleri, 2022: 1; Stroebe ve diğerleri, 2015: 1).

1.4. İş Yaşamında Adil Dünya İnancı

İnsanlar sosyaldır ve bu nedenle yaşamlarını diğer insanlarla kurdukları ilişkilerle sürdürürler. Adil dünya inancının iş hayatındaki çeşitli olaylarda bireyin iyi oluş halini zorlaştıran ve uyum sağlamasına destek olan bireysel bir güç olduğu ifade edilmektedir.

Kişisel adil dünya inancı örgütsel adalet algı düzeyini arttırmaktadır. Bundan dolayı örgüt içinde iyi oluş düzeyini pozitif yönde etkilemektedir. Örgütsel adalet algısı, iş tatmini ve stres seviyesini azaltma gibi iş yaşamında olumlu sonuçlarla karşılaşmayı önceden tahmin eden önemli bir belirleyici olmaktadır (Yeşil-Kocagazioğlu, 2019: 20; Biçkes ve Akkaya, 2021: 1000).

Adil dünya inancı, insanın doğrudan veya dolaylı yoldan maruz kaldığı olaylara daha adil bir şekilde yaklaşmasının bir sonucu olarak kendini daha güvende hissetmesine ve hayattan daha fazla zevk ve memnuniyet almasına neden olur (Strömwall ve diğerleri, 2012: 1). Diğer taraftan bugün hızlı bir dönüşüm içerisinde olan yaşam meydana gelen gelişmeler sosyal canlı olan örgütleri etkisi altına alırken, örgütlerin varlıklarını devam ettirmeleri için insan kaynağının gösterildiği performansı da göze çarpmaktadır. Bu çerçevede adil bir dünyaya olan inancının bir sonucu olarak kendini güvende hisseden, hayattan aldığı tatminin yüksek olduğu çalışanlar, daha etkili iş performansı gösterebileceği ve örgütsel devamlılığı destekleyebileceği düşünülmektedir. Bireyin yaşam tatmininin yüksek olması, adil dünya inancını yüksek olduğu anlamına gelmekle beraber bu bireylerin örgüt içindeki performanslarının da artacağı anlamına gelmektedir (Polat ve diğerleri, 2020: 218).

Alanyazında adil dünya inancı üzerine yapılan çalışmalarda çalışanların yaşam doyumlarını ve iş doyumları üzerinde adil dünya inancının etkisi olduğu, adil dünya inançlarının çalışanların iş yaşamlarına ilişkin örgütsel adalet, iş performansı ve iş tatmini üzerinde aracı rolünün olduğu rapor edilmiştir. Bireyin adaletli bir örgütte olduğunun inancı, kişiler arası iletişimi ve işten ayrılma niyetini de etkilediği görülmektedir (Ünlü-Çeber, 2016: 21; Reich ve Wang, 2015: 68). Adalet bireyler arasındaki ilişkileri düzenleyen, çalışanların olay ve durumlara tepkilerini ortaya koyan ve hayatlarını devam ettirebilmelerini sağlayan içsel bir güç olarak ifade edilmektedir. Adil dünya inancı, bireylerin yaşadıkları sosyal çevreyi güvende hissetmelerini ve düzen içinde yaşamalarını sağlar. İşgörenlerin adil dünya inanç seviyelerinin bilhassa iş yaşamlarında ciddi düzeyde etkili olduğu kabul edilmektedir (Yeşil-Kocagazioğlu, 2019: 1).

İş performansı, iş görenlerin adil dünya inancının etkisi ile kendilerini güvende hissedenlerin örgüte aktarabilecekleri kazanımlar arasındaki farklılık nedeniyle etkilendi. Kişinin güvende hissetmesi, işbirliği ve dayanışma gibi örgütler için çok

istenilen birçok faktörü ortaya çıkarabilir. Buna ek olarak, kişilerin karşılaşması olası tehlikelerle rasyonel bir inançla başa çıkması önemlidir. Adil dünya inancı ve yaşam doyumunun etkisi ile iş performansında yaşanacak diğer bazı motivasyon kaynaklarının tam tersine tümü, maddi faktörleri içermediği ve adil davranış sergilendiğine inanan iş görenlerin örgütleri içinde kuracakları bağın ve bunun sonucunda elde edilecek kazanımın çok daha uzun süreli olacağı vurgulanmaktadır (Polatcı ve diğerleri, 2020: 229; Bartholomaeus, 2021: 9).

Kişisel adil dünya inancının; iş arkadaşları ve yöneticiler üzerinde duygusal tükenme açısından etkili olduğu, adil dünya inancı olmayan çalışanların iş performanslarının düşük olduğu belirtilmektedir. Örgüt içerisindeki adalet duygusunun eksik ya da hiç olmaması gibi hallerde bireylerin örgüte yönelik bağlılıklarının da azalmasıyla birlikte yöneticilerine olan güvenin zedelendiği de ifade edilmektedir. Adil dünya inancının çalışanların örgüte ve işe yönelik tutumları ile örgütsel stres faktörleri karşısında verilen tepkileri de şekillendirerek çalışanların iş yaşamlarını doğrudan etkilediği söylenmektedir (Seçkin 2021: 426; Wilson ve Warner, 2012: 3).

Bireyin yaşamını şekillendirdiği düşünülen en önemli faktörlerden biri de iş yaşamı olmaktadır. Bireylerin geleceklere ilişkin yatırım yaptıkları en değerli etkenlerden biri de iş alanları olduğu bilinmektedir. Adil dünya inancı olan çalışanların iş yaşamları aracılığı ile kendilerine yapılacak olan yatırımın daha kapsamlı ve sağlıklı olması beklenmektedir (Sobacı ve Polatcı, 2019: 75). Bu durumda haliyle çalışanların yaşam ve iş tatmin seviyelerini artıracakları düşünülmektedir. Çalışanların yüksek düzeyde adil dünya inancının olması beraberinde örgüt adına kazandıracakları pek çok verimi de getirmektedir (Yu ve diğerleri, 2018: 831). Alanyazında bulunan bazı araştırmalarda işgörenlerin işe bağlılık seviyeleri yükseldikçe, adil dünya inançlarının da arttığı anlaşılmaktadır. Adil dünya inancının çalışanların örgütteki performanslarını doğrudan etkilediği, örgütsel bağlılık düzeylerini yordadığı görülmektedir. Çalışanların iş verimlerinin artması örgüt adına kazanılmaz bir nimet sayılırken, adil dünya inancının sağlanması adına yöneticilerin dikkat etmesi gerektiği savunulmaktadır (Değerli ve Birol, 2020: 108; Dablan, 2022: 5).

1.5. Çalışanların Adil Dünya İnançları Üzerine Yapılan Araştırmalar

Biçkes ve Akkaya (2021: 1) tarafından yürütülen araştırmanın amacı, çalışma ortamlarında maruz kalınan zorbalık ve ruhsal sağlık arasındaki ilişkide adil dünya inancının düzen oluşturmadaki rolünü incelemektir. Araştırmaya Kayseri ilinde özel sektör işletmelerinde çalışmakta olan iş görenler katılım sağlamış ve 411 adet anket formu kullanılmıştır. Araştırma sonucunda çalışanların ruh sağlığını hem kişisel ilişkilere dayalı hem de işle ilgili zorbalığın olumsuz yönde etkilediği tespit edilmiştir. Araştırmadan edinilen bulgulara göre ruhsal sağlık ile kişi ilişkili zorbalık arasındaki ilişkide genel adil dünya inancı ve bireysel adil dünya inancı boyutları düzene koyucu görev üstlenirken, ruhsal sağlık ile iş ilişkili zorbalık arasındaki ilişkide genel adil dünya inancı ve bireysel adil dünya inancı boyutlarının düzene koyucu bir görevinin olmadığı görülmüştür.

Değerli ve Birol (2020: 1) tarafından yürütülen çalışmada devlet bünyesinde görev yapan personellerin görevlerine aidiyet durumları ile adil dünya inançları arasındaki ilişkinin saptanması hedeflenmiştir. Araştırmaya 164 kamu çalışanı katılım sağlamıştır. Araştırmanın sonucunda; katılımcıların adil dünya inancı düzeyleri, kamu görevinden ayrılma kararına veya çalışanların kendilerini işe ait hissedip hissetmediklerine göre farklılık göstermediği ifade edilmiştir. Ortaya çıkan bu sonuçlara göre adil dünya inancının örgütsel bağlılık üzerindeki etkisinin istatistiksel olarak anlamlı bulunmadığı görülmüştür.

Ok (2019: 5) tarafından yürütülen çalışmada adil dünya inancı, öz yeterlilik, çalışma ortamında var olan saldırganlık ve çalışma ortamında engelli bireylere ilişkin bakış açısı arasındaki ilişkilerin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmaya 109'u erkek 81' i kadınlardan oluşan 190 kişi katılmıştır. Araştırmanın sonucunda engellilere yönelik tutumu Saldırganlık Ölçeği açık saldırganlık ve engelleme alt boyutlarının yordadığı görülmüştür. Ayrıca öz yeterliliğin engelli bireylere yönelik bakış açıları ve saldırganlık arasında aracı bir role sahip olduğu gözlemlenmiştir. Katılımcıların demografik değişkenlerine bağlı olarak adil dünya inancı, engellilere yönelik tutumlar ve öz yeterlilik arasında anlamlı farklılıklar elde edilmiştir. Ortaya çıkan bu sonuçlara göre çalışanların adil dünya inancı üzerinde demografik değişkenlerin önemli birer belirleyici olduğu ifade edilmiştir.

Osanmaz (2020: 1) tarafından yapılan araştırmada idrak edilen sosyal dayanağın sosyal girişimcilik açısından etkisi ve adil dünya inancının düzenleme rolünün araştırılması amaçlanmıştır. Söz konusu araştırmaya Nevşehir ilinde Milli Eğitim Bakanlığına bağlı ilkokul ve ortaokullarda yönetici olarak çalışan 210 ğretmen katılmıştır. Araştırmanın sonucunda algılanan sosyal destek boyutlarından yalnızca aile ve arkadaştan gelen sosyal dayanağın sosyal girişimciliğe olan eğilimi olumlu şekilde etkilediği saptanmış ve adil dünya inancının algılanan sosyal desteğin aksine sosyal girişimcilik eğilimi üzerinde negatif yönde bir etkiye sahip olduğu ortaya konmuştur. Ayrıca, algılanan sosyal girişimcilik eğilimi ile sosyal destek arasındaki ilişkide adil dünya inancının herhangi bir düzenleyici etkiye sahip olmadığı tespit edilmiştir. Aynı şekilde hem genel adil dünya inancı hem de kişisel adil dünya inancı olan adil dünya inancı boyutlarından, algılanan sosyal destek ile sosyal girişimcilik arasındaki ilişkide düzenleyici bir etkiye sahip olmadığı tespit edilmiştir. Bunlara ek olarak, adil dünya inancının aileden sağlanan sosyal dayanağın, özel kişilerden ve arkadaşlardan gelen sosyal dayanak ile sosyal girişimcilik eğilimi arasındaki ilişkide de herhangi bir düzenleyici bir görevinin olmadığı sonucuna varılmıştır.

cel (2011: 76) tarafından yapılan araştırmada çalışma ortamı zorbalığı ile fiziksel sıkıntıların semptomları arasındaki ilişkide adil dünya inancının düzenleme rolünün incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışmaya Karabük ilin de Kardemir Demir elik A.ř.'de çalışan 296 erkek katılmıştır. Araştırmanın sonucunda adil dünya inancının düzenleyici fiziksel rahatsızlık belirtileri gösterme ve işyeri zorbalığı arasındaki ilişkide düzenleyici rolü olduğu sonucuna varılmıştır. Bu kapsamda adil dünya inancı yüksek olan çalışanların işyeri zorbalığına maruz kalma düzeylerinin düşük seviyede olduğu rapor edilmiştir.

cel ve Aydın (2010: 73) tarafından yürütülen araştırmada adil dünya inancı ve cinsiyet faktörünün üretim karşıtı iş davranışları üzerindeki etkisinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bahsi geçen araştırmaya 400 kamu ve özel sektör çalışanı katılmıştır. Araştırmanın sonucunda, genel adalet algısı yetersiz olan katılımcıların, geri çekilme eğiliminde olduğunu; kişisel adalet algısı yetersiz olan bireylerin ise üretim karşıtı iş davranışları kapsamında kötüye kullanma, sabotaj ve geri çekilme davranışlarını, adalet algısı yüksek olanlardan daha fazla sergilediği ortaya konmuştur. Ayrıca, kadınların

Üretim karşıtı iş davranışları içinde alma, kötüye kullanma ve sabotaj eēilimlerinin erkeklerden daha düşük olduēu sonucuna varılmıştır.

Polatc ve diēerleri (2020: 217) tarafından yürütülen araştırmanın amacı, çalışma başarısı ile adil dünya inancı arasındaki etkileşimin yaşam tatminini nasıl etkilediēini incelemektir. Araştırmaya Trabzon ilin de aērı merkezinde görev yapan 167 müşteri temsilcisi katılmıştır. Araştırmanın sonucunda performans ve adil dünya inancı arasındaki etkileşimde yaşam tatmininin tam aracılık rolüne sahip olduēu tespit edilmiştir. Aynı çalışmada adil dünya inancı ve çalışma performansı arasındaki ilişkinin de pozitif yönlü ve anlamlı olduēu bulunmuş, bu kapsamda çalışanlarda adil dünya inancının yüksek olmasının iş performansının da yükselmesine katkı saēlayacaēı ifade edilmiştir.

Polatc ve Sobacı (2019: 73) tarafından yürütülen araştırmada adil dünya inancı'nın iş ve yaşam tatmini üzerindeki etkisinin aērı merkezi müşteri temsilcileri üzerinde araştırılması amaçlanmıştır. Araştırmaya aērı merkezinde çalışan 116 müşteri temsilcisi katılmıştır. Araştırmanın sonucunda yaşam tatmini üzerinde iş tatmininin yüksek seviyede bir etkiye sahip olduēu tespit edilirken iş ve yaşam tatmininin üzerinde adil dünya inancının anlamlı bir etkiye sahip olmadıēı sonucuna varılmıştır. Ortaya çıkan bu sonuçlara göre çalışanlarda iş tatminini yükseltmenin yaşam doyumunu olumlu yönde etkileyeceēi ifade edilmiştir.

Yeşil Kocagazioēlu (2019: 1) tarafından yürütülen araştırmada adli alanlarda çalışan bireylerin çalışma hayatındaki iş doyumunu, yaşam doyumunu adil dünya inancı ve tükenmişlik seviyelerinin aralarındaki ilişkinin tespit edilebilmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın alışma grubunu adli alanda çalışmakta olan hakimler, avukatlar ve savcılar, zabıt katibi, sosyal hizmet çalışanları, infaz-koruma memurları ve bilirkişilerden oluşan 378 kişi oluştururken, karşılaştırma grubu olarak Saēlık Bakanlıēı bünyesindeki birimlerde görev yapmakta olan 62 saēlık çalışanı oluşturmaktadır. Araştırmanın sonunda adli alanda çalışan bireylerin tükenmişlikleri ve iş doyumunu seviyeleri arasındaki ilişkide adil dünya inancının kısmi aracı etkileri olduēu tespit edilirken, adli alanda görev yapan bireylerin iş doyumunu seviyelerinin ve adil dünya inançlarının saēlık çalışanlarına göre daha yüksek düzeyde olduēu rapor edilmiştir. Bu

kapsamda çalışanların sahip oldukları demografik özelliklerin de adil dünya inancı üzerinde belirleyici olduğu ifade edilmiştir.

İKİNCİ BÖLÜM

PSİKOLOJİK İYİ OLUŞ

Genellikle sosyal bilimler ve sağlık bilimleri literatüründe psikolojik iyi oluş kavramının üzerinde sıklıkla durulan kavramlar arasında yer aldığı görülmektedir. Çalışmanın bu bölümünde psikolojik iyi oluş kavramı hakkında temel bilgiler verilmiştir. Ayrıca, bu alandaki araştırmaların özetlerini içerir.

2.1. Psikolojik İyi Oluş Kavramı

Günlük yaşam döngüsü içerisinde insanlar stres, kaygı ve depresyona zemin hazırlayan birçok olumsuzluk ile karşılaşmaktadır. İnsanların karşılaştıkları psikolojik zorlukların şiddeti birbirinden farklı olmakla beraber, yapılan araştırmalar yaşanan travmatik olaylar ya da olumsuz yaşam deneyimlerinin stres, kaygı ve depresyon yaygınlığını arttırdığını göstermektedir (Mealer ve diğerleri, 2007: 693; Unseld ve diğerleri, 2020: 1; Hamed ve diğerleri, 2020: 1; Li ve diğerleri, 2021: 1; Housen ve diğerleri, 2017: 1). Ancak bazı psikolojik faktörlerin karşılaşılan zor durumlara uyum sağlama becerisini arttırdığını, buna paralel olarak psikolojik sağlığı koruduğunu göstermektedir. Olumsuz yaşam koşulları ve deneyimleri karşısında insanların psikolojik yapılarını koruyan söz konusu unsurların başında “psikolojik iyi olma” gelmektedir. Kavramsal açıdan ele alındığı zaman psikolojik iyi olma “insan yaşamında risk oluşturan unsurlar karşısında koruyucu etkenleri ve olumlu sonuçları beraberinde getiren bir olgu” şeklinde tanımlanmaktadır (Eraslan-Çapan ve Arıcıoğlu, 2014: 70). İnsan yaşamında özellikle psikolojik açıdan risk oluşturan unsurların üstesinden gelmeye yardımcı olan bir olgu olduğu için psikolojik iyi olmanın genellikle ruh sağlığı ile yakından ilişkili bir kavram olduğu belirtilmektedir. Yapılan çalışmalarda da psikolojik iyi olmanın ruh sağlığını olumlu yönde etkileyen bir unsur olduğuna vurgu

yapılmaktadır (Huppert, 2009: 1; Winefield ve diğerleri, 2012: 1). Literatürde yer alan bilgiler değerlendirildiği zaman günlük yaşam döngüsü içerisinde yüksek psikolojik iyi oluşa sahip olmanın mental sağlık sorunlarını en aza indirmeye katkı sağladığı söylenebilir. Bu yönüyle psikolojik sağlamlık kavramı sadece iş ve okul yaşamında değil, hayatın her alanında üzerinde önemle durulan kavramlar arasında yer almaktadır (Özmete, 2010: 362).

Psikolojik iyi olma doğuştan gelen bir özellik olmadığı için herkes tarafından geliştirilebilen ve zaman içerisinde şekillenen bir olgudur. Psikolojik iyi olma düzeyinin yüksek olması bireyin yaşadığı travmatik olayların ardından aktif başa çıkma stratejileri kullanmasına destek olmaktadır. Psikolojik iyi olma düzeyi belirli bir hastalıktan kurtulduktan sonra yükselebileceği gibi sağlıklı bireylerde de sosyal çevre etkileşimi ile gelişebilmektedir. Psikolojik iyi olma düzeyinin gelişmesi bireyi daha dirençli bir hale getirmekte ve özgüven düzeyini yükseltmektedir (Bolat, 2013: 17). Bu kapsamda psikolojik iyi olma kavramı insan yaşamını olumlu yönde etkileyen, bunun yanında pozitif psikoloji biliminin üzerinde sıklıkla durduğu konular arasında yer almaktadır. İnsanların sorunlar karşısında direncini ve özgüvenini arttıran bir olgu olan psikolojik iyi olma genel mutluluk düzeyinin yükselmesine de katkı sağlamaktadır. Psikolojik iyi oluş düzeyi yüksek kişilerin olumsuz durumlara karşı pozitif bakış açısına sahip olmaları da yaşamlarını kolay hale getirmektedir (Çankır ve Yener, 2017: 225). Söz konusu bilgiler doğrultusunda psikolojik sağlamlık ve iyi oluş kavramı bireyin hayatındaki üstesinden gelinmesi güç durumlarla baş edebilme ve sosyal uyumun korunabilmesi açısından önem arz ettiği söylenebilir (Ateş, 2010: 2)

2.1.1. Psikolojik İyi Olma Alt Boyutları

Psikolojik iyi olma alt boyutlarını ilk geliştiren araştırmacı Ryff olmakla beraber, alt boyutlar “Psikolojik İyi Olma Modeli” ile açıklanmıştır. Bu modele göre psikolojik iyi olma alt boyutları diğerleri ile olumlu ilişkiler, çevre hakimiyeti, otonomi/özerklik, yaşamın amacı, bireysel gelişim ve kendini kabul şeklinde sıralanmaktadır (Tütüncü, 2012: 7). Psikolojik iyi oluşa etki eden etmenlere genel olarak bakıldığında demografik değişkenlerin iyi oluş durumunun çok az bir bölümünü açıkladığı görülmektedir. Söz konusu bulgulardan yola çıkarak araştırmacılar diğer olası değişkenleri (evlilik, kişilik, ekonomi, kültür, din, sosyal ilişkiler) araştırmaya

yönelmişlerdir. Fakat tek bir değişkenin hiçbir zaman durumun çoğunu açıklamayacağı görülmüştür. Yani iyi oluşa birçok değişken etki etmektedir. Cinsiyet ve yaş, kültür ve kişiliğe kadar çok sayıda değişken iyi oluşu etkilemektedir. Söz konusu etkenlerden herhangi birinin öncelikli etkisinin olduğunu söylemek çok da gerçekçi olmayacaktır (Özen, 2011). Psikolojik iyi olmayı meydana getiren söz konusu alt boyutlar başlıklar şeklinde aşağıda yer verilmiştir.

2.1.1.1. Diğerleriyle Olumlu ilişkiler

Ryff tarafından yapılan çalışmalarda insanların başka kişiler ile açık ve güvenilir bağlar kurmasını, bunun yanında insan ilişkilerinde empatiye önem verilmesini “olumlu ilişkiler kurma” şeklinde açıkladığı görülmektedir. Diğerleri ile olumlu ilişkiler kuram bireylerin genellikle pozitif, sıcak, güvenilir bağlar kuran, şefkatli ve iletişim becerisi gelişmiş kişiler olduğu belirtilmektedir. Başka insanlar ile olumlu ilişkiler kurma konusunda yetersiz olan bireylerin sıcak ve samimi davranma konusunda sorun yaşamaları söz konusudur. Aynı zamanda bu kişilerde kendisini sosyal hayattan soyutlama ve önemli ilişkiler yürütme noktasında isteksiz olma gibi davranışlar gözlenmektedir (Ryff, 1989: 1071).

2.1.1.2. Otonomi/Özerklik

Ryff tarafından yapılan çalışmalarda otonomi düzeyi yüksek olan bireylerin genel özelliklerinin başında kendisini kişisel standartlar ile değerlendirme, eylemleri içgüdüsel olarak düzenleme, toplumsal baskı ve tepkilere karşı dirençli olma, bağımsız davranma ve kendi kararlarını alabilme gibi özellikler gelmektedir. Buna karşılık otonomi düzeyi düşük olan kişilerde başka insanların beklentilerini ve değerlendirmelerini önemseme, karar alma sürecinde başka insanların düşüncelerini daha fazla dikkate alma, bunun yanında düşünce ve davranışlarını şekillendirirken toplumsal baskılara boyun eğme gibi davranışların sergilendiği görülmektedir (Ryff, 1989: 1071).

2.1.1.3. Çevre Hâkimiyeti

Psikolojik iyi olma modeline göre çevre hakimiyeti bireyin içinde bulunduğu çevre koşullarına bireysel ve ruhsal açıdan uyum sağlamasını, bunun yanında kendine

uygun çevre şartlarında yaşamayı tercih etmesini belirtmektedir. Çevre hakimiyeti özelliği gelişmiş olan kişilerin genellikle yaşadığı çevredeki olayların bilincinde olduğu ve olayları kontrol etme becerilerinin geliştiği görülmektedir. Bu kişiler aynı zamanda bireysel değerlerine ve gereksinimlerine göre çevre koşullarını şekillendirmektedir. Buna karşılık çevre hakimiyeti düşük olan insanlar hem rutin yaşamlarını hem de iş hayatlarını düzenleme konusunda zorluk yaşamaktadırlar. Bu kişilerin çevresel normların bilincinde olmadığı, bunun yanında dünyaya hâkim olma duygusundan yoksun yaşadıkları gözlenmektedir (Ryff, 1989: 1071).

2.1.1.4. Bireysel Gelişim

Psikolojik iyi olma alt boyutları arasında bulunan bireysel gelişim kavramı bireyin sahip olduğu kişisel potansiyelini ortaya koyma becerisini ifade etmektedir. Bireysel gelişim düzeyi yüksek olan kişiler genellikle yeniliğe açık, kendisini sürekli büyüyen ve gelişen bir kişi olarak gören, bireysel yeteneklerini ortaya koyduğunu düşünen, benliğini tanıyan ve kendi benliğini etkili bir biçimde geliştirmeye çalışan kişilerdir. Bireysel gelişim düzeyi yüksek olmayan insanlar ise gelişme ve ilerleme duygusundan yoksun, yeni tutum ve eylemler geliştirme konusunda yetersizlik hissine sahip olan bireylerden meydana gelmektedir (Ryff, 1989: 1071).

2.1.1.5. Yaşamın Amacı

Ryff'a göre, insanların kendi yaşamlarına yön verme ve hedefler koymaları yaşamın amacı alt boyutunu oluşturmaktadır. Yaşamın amacı alt boyutu temelde kişisellik ve özgürlük ile yakından ilişkilidir. Yaşamın amacı düzeyi yüksek olan kişiler bireysel hedeflerine yön verme becerisine sahiptirler. Aynı zamanda bu kişiler hem geçmiş hem de şimdiki yaşamlarına anlam yüklemekte, yaşamın amacını gerçekleştiren inançlara sahip bireylerdir. Yaşamın amacı düşük bireyler ise hayata anlam yükleme duygusundan yoksun kişilerdir. Bu nedenle yaşamın amacı düzeyi yüksek olan kişilerin genellikle hayatlarını amaçsız olarak yaşadıkları, hayatı anlamlandıran fikir ve görüşlere sahip olmadıkları görülmektedir (Ryff, 1989: 1071).

2.1.1.6. Kendini Kabul

Kişinin kendi kabul etmesi temelde bireyin kendisine yönelik olumlu davranışlarda bulunmasını ifade etmektedir. Kendini kabul etme düzeyi yüksek olan insanlar kendilerine olumlu bir bakış açısı sergilerler, hayatlarının hem kötü hem de iyi yönlerini kabul ederler ve geçmişlerine olumlu bakarlar. Buna karşılık kendini kabul düzeyi düşük olan kişiler genellikle geçmiş yaşamları konusunda hayal kırıklığına sahip, bunun yanında benliğinden farklı bir kişilik yapısı içinde olmayı arzu eden kişilerden meydana gelmektedir (Ryff, 1989: 1071).

2.2. Psikolojik İyi Oluşta Risk Faktörleri

Psikolojik iyi oluş düzeyini etkileyen birçok unsur bulunmaktadır. İnsan yaşamında psikolojik iyi oluş düzeyinin yüksek olması bireysel ve toplumsal açıdan kişiyi olumlu yönde etkilediği için literatürde psikolojik iyi oluşu etkileyen unsurların sıklıkla ele alındığı görülmektedir (Sarı ve Çakır, 2016: 222; Oskrochi ve diğerleri, 2018: 1; Yurcu ve Atay, 2015: 17). Psikolojik iyi oluşu etkileyen unsurlar bazen olumlu bazen de olumsuz faktörlerden oluşmaktadır. Literatürde psikolojik iyi oluşu olumlu yönde etkileyen unsurların “koruyucu faktörler”, psikolojik iyi oluşu olumlu açıdan etkileyen unsurların ise “risk faktörleri” şeklinde sıralandığı görülmektedir (Bolat, 2013: 5). Psikolojik iyi oluşu negatif açıdan etkileyen temel risk faktörleri aşağıda başlıklar halinde açıklanmıştır.

2.2.1. Bireysel Risk Faktörleri

Cinsiyet unsuru psikolojik iyi oluşu negatif açıdan etkileyen hem demografik hem de bireysel bir risk faktörüdür. Kadın ve erkeklerin psikolojik iyi oluş düzeyleri arasında bazı farklılıklar olduğu bilinmekle beraber, araştırmanın sonuçlarına göre cinsiyet de psikolojik sağlık üzerinde önemli bir etkiye sahiptir (Perez, 2012: 84; Foody ve diğerleri, 2019: 1). Kadın ve erkeklerin psikolojik iyi oluş düzeyleri arasında farklılık bulunmasının temelinde sosyalleşme sürecinde kadın ve erkeklerin farklı yaşam tarzına sahip olmaları yatmaktadır. Örneğin; erkeklerin iş yaşamından beklentileri ve iş yaşamına ilişkin sorumlulukları fazla iken, kadınların genellikle ev içi işlerdeki beklenti ve sorumlulukları daha yüksektir. Kadın ve erkeklerin hayattan beklentilerinin gerçekleşme düzeyi psikolojik iyi oluşu etkilemektedir (Çataloğlu, 2011: 18). Cinsiyetin

yanında psikolojik iyi oluşta diğer bireysel risk faktörü aylık gelir düzeyi olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu alanda yapılan çalışmalarda genellikle düşük gelir düzeyine sahip olmanın psikolojik iyi oluşu negatif yönde etkilediği belirtilmektedir (Gümüşay ve diğerleri, 2023: 46).

Ergen, genç ve yetişkin bireylerde psikolojik iyi oluşta diğer bireysel risk faktörlerinin başında ise bireyin zararlı alışkanlıklara sahip olması gelmektedir. Özellikle madde bağımlılığının psikolojik sağlığı olumsuz yönde etkilediği bilinmektedir. Farklı örneklem grupları üzerinde yürütölen çalışmalarda da alkol, sigara ve uyuşturucu madde kullanımının psikolojik yapıyı olumsuz yönde etkilediği belirtilmektedir (Swendsen ve diğerleri, 2010: 1117; Lehavot ve Simoni, 2011: 159). Madde kullanan bireylerin algıladıkları sosyal destek düzeyi daha düşüktür. Bunun yanında kullanılan maddenin türüne göre ortaya çıkan mental sorunlar psikolojik iyi oluşu olumsuz yönde etkilemektedir. Bu konuda yapılan bir çalışmada ergenlerde madde kullanımının psikolojik iyi oluşu olumsuz yönde etkilediği rapor edilmiştir (ataloğlu, 2011: 18). Arslantaş (2023: 6) tarafından yapılan araştırmada kadınlarda sigara kullanma değişkenine göre psikolojik iyi oluş düzeyinin incelenmesi amaçlanmıştır. Söz konusu çalışma 339 evli kadın üzerinde yürütölmüş. Çalışma, sigara içen kadınların sigara içmeyen kadınlara kıyasla psikolojik iyi oluş düzeylerinin daha düşük olduğunu gösterdi.

Madde bağımlılığının yanında davranışsal bağımlılıkların da psikolojik iyi oluşta bireysel risk faktörleri arasında yer aldığı görölmektedir. Bu konuda üniversite öğrenimine devam eden öğrenciler ile gerçekleştirilen bir araştırmada problemli internet kullanımının psikolojik iyi oluş üzerindeki etkisinin incelenmesi amaçlanmıştır. Söz konusu araştırmaya 96 erkek ve 213 kadın olmak üzere toplam 309 üniversite öğrencisi katılmıştır. İlgili çalışmanın sonunda öğrencilerin bağımlılık düzeyinde internet kullanmalarının psikolojik iyi oluşu olumsuz yönde etkilediği bulunmuştur (Uz-Baş ve diğerleri, 2016: 1035). Bu konuda üniversite gençliği üzerinde gerçekleştirilen diğer bir çalışmada internet bağımlılığı ile psikolojik iyi oluş arasındaki ilişkinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Toplam 394 üniversite öğrencisinin katıldığı araştırmada internet bağımlılığı ile psikolojik iyi oluş arasında negatif yönde anlamlı ilişki olduğu tespit edilmiştir (Göktaş ve Öztürk, 2022: 1097). Bu alanda ortaöğretim öğrencileri üzerinde yapılan bir çalışmada, öğrencilerin psikolojik iyi oluş düzeyleri ile internete bağımlılık

düzeyleri arasındaki ilişkinin araştırılması amaçlanmıştır. Söz konusu çalışma 242 lise öğrencisi üzerinde yürütülmüş, çalışmanın sonunda öğrencilerin internet bağımlılık düzeyleri yükseldikçe psikolojik iyi oluşlarının azaldığı tespit edilmiştir (Meral ve Bahar, 2016: 1117). Bu konuda ergenler üzerinde yürütülen diğer bir çalışmada ise günümüzde yaygın olarak karşılaşılan bir sorun olan sosyal medya bağımlılığının psikolojik iyi oluş üzerindeki etkisinin incelenmesi amaçlanmıştır, söz konusu çalışma 139 erkek ve 167 kadın öğrenci üzerinde yürütülmüş, Araştırmanın sonuçlarına göre, sosyal medya bağımlılığı yüksek olan öğrencilerin genel olarak psikolojik iyi oluş düzeyleri düşüktür (Ümmet ve diğerleri, 2019: 258).

2.2.2. Aile ile İlişkili Risk Faktörleri

Aile unsuru psikolojik iyi oluşta koruyucu bir faktör olmanın yanında önemli bir risk faktörü de olabilmektedir. Özellikle geniş aile yapısı içerisinde çocuklara olan ilginin düşük düzeyde olması ya da bireyin evlat edinme ile bir ailenin içine girmesi psikolojik iyi oluşu olumsuz yönde etkilemektedir. İle içerisinde ağır kronik hastalığı bulunan kişi olması, ebeveynlerin psikolojik tedavi görmelerini gerektiren bir rahatsızlığa sahip olmaları da aile ile ilişkili risk faktörleri arasında yer almaktadır (Öz ve Bahtiyar-Yılmaz, 2009: 84). Bunun yanında aile içerisinde fiziksel, cinsel ya da duygusal istismara maruz kalma ile çocuk ihmali de psikolojik iyi oluşu olumsuz yönde etkileyen risk faktörleri arasında gösterilmektedir (Simmel, 2007: 237; Herrenkohl ve diğerleri, 2012: 764; Bruskas ve Tessin, 2013: 131; Nurius ve diğerleri, 2015: 143).

Literatürde farklı örneklem grupları üzerinde yürütülen araştırma bulguları da aile içinde istismar ve ihmale maruz kalmanın psikolojik iyi oluş gelişimini olumsuz yönde etkilediğini göstermektedir. Muşdal-Çelebi ve Polat (2019: 29) tarafından yapılan araştırmada çocukluk yıllarında karşılaşılan travmatik yaşam olayları ile psikolojik iyi oluş arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. Yetişkin bireyler üzerinde gerçekleştirilen araştırmada çocukluk yıllarında ihmal ve istismara kalmanın psikolojik iyi oluşu olumsuz yönde etkilediği bulunmuştur. Aykıl (2019: 1) tarafından yapılan çalışma kapsamında çocukluk çağında istismara maruz kalmanın psikolojik iyi oluş üzerindeki etkilerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Söz konusu çalışmada da çocukluk yıllarında aile içi ve dışı istismara maruz kalmanın psikolojik iyi oluş düzeyini olumsuz yönde etkilediği bulunmuştur.

Aile içerisinde ebeveynlerin çocuk yetiştirme tarzları da psikolojik iyi oluş üzerinde önemli bir risk faktörü olarak karşımıza çıkmaktadır. Özellikle koruyucu ebeveyn tutumunun baskın olduğu ailelerde yetişen çocukların problem çözme becerileri yeterli düzeyde gelişmemektedir. Bu tür ailelerde yetişen çocuklar hem eğitim yaşamında hem de yetişkinlik dönemlerinde karşılaştıkları sorunların üstesinden gelme konusunda sorun yaşamaktadırlar. Olumsuz ebeveyn tutumlarına paralel olarak düşük psikolojik iyi oluş düzeyine sahip bireylerin problemler ile yüzleşmek yerine zararlı alışkanlıklara yöneldikleri belirtilmektedir (Sezgin, 2016: 17).

2.2.3. Çevresel Risk Faktörleri

Yaşanılan sosyal çevrenin sahip olduğu özellikler psikolojik iyi oluşu etkilemektedir. Özellikle içinde bulunulan sosyal çevrede insanlar arasındaki ilişkilerin olumlu yönde olması psikolojik iyi oluşu yükseltmektedir. Buna karşılık çocukluk ve ergenlik dönemlerinde yaşadığı sosyal çevrede yapıcı ilişkiler içinde bulunmanın psikolojik iyi oluşu olumsuz yönde etkilediği görülmektedir. Bunun yanında küçük yaşlarda içinde bulunduğu akran grubunun olumsuz özelliklere sahip olması da psikolojik iyi oluşta önemli bir çevresel risk faktörü olarak değerlendirilmektedir (Aydın, 2014: 59; Bahadır, 2009: 16). Yaşanılan sosyal çevrenin bireysel beklenti ve gereksinimlere uygun olmaması da psikolojik iyi oluşu olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Örneğin; bireyin içinde bulunduğu yerleşim yerinden memnun olmaması psikolojik iyi oluş düzeyinin düşük olmasına zemin hazırlamaktadır (Akgül ve diğerleri, 2023: 405).

2.3. Psikolojik İyi Oluşta Koruyucu Faktörler

Psikolojik iyi oluş düzeyini olumsuz yönde etkileyen risk faktörlerinin yanında bazı koruyucu faktörlerin ise psikolojik iyi oluş düzeyini olumlu yönde etkilediği görülmektedir. Literatürde yer alan bilgiler ışığında psikolojik iyi oluş düzeyini olumlu yönde etkileyen koruyucu faktörler aşağıda başlıklar halinde açıklanmıştır.

2.3.1. Bireysel Koruyucu Faktörler

Bireyin psikolojik iyi oluş düzeyini olumlu yönde etkileyen birçok bireysel faktör bulunmaktadır. Söz konusu faktörler psikolojik iyi oluşta koruyucu bireysel

unsurlar şeklinde açıklanmaktadır. Psikolojik iyi oluşta bireysel koruyucu faktörlerin başında yüksek düzeyde bilişsel fonksiyon, psikofizyolojik sağlık ve kolay mizaç, problem çözme konusunda becerikli olma, dışadönük kişilik, geleceğe odaklı olma ve bireysel amaçlara sahip olma gelmektedir (Özer, 2013: 45; Köse, 2020: 4). Bunun yanında yapılan çalışmalarda psikolojik iyi oluşta bireysel koruyucu faktörler arasında yüksek mizah anlayışı ve benlik saygısının da geldiği belirtilmektedir. Bu kapsamda mizah anlayışı gelişmiş bireyler ile yüksek benlik saygısına sahip olan kişilerde psikolojik iyi oluş düzeyinin de yüksek olduğu ifade edilmektedir (Cann ve Colette, 2014: 464; Kuiper ve McHale, 2009: 359; Ruch ve Heintz, 2013: 1; Ciarrochi ve diğerleri, 2007: 1161). Kişinin sosyal yaşam döngüsü içinde bireysel gelişimini destekleyici etkinliklere yönelme isteği de psikolojik iyi oluşta bireysel koruyucu faktörler arasında yer almaktadır. Örneğin; kişinin bireysel gelişimini desteklemek için serbest zamanlarında spor yapması psikolojik iyi oluş düzeyini geliştirmektedir (Yavuz ve İlhan, 2023: 1; Terzioğlu, 2022: 7). Kişinin eğitim düzeyinin yüksek olması da psikolojik iyi oluşu olumlu yönde etkileyen bireysel unsurlar arasında yer almaktadır (Gümüşay ve diğerleri, 2023: 46).

Kişinin sahip olduğu manevi değerlerin de psikolojik iyi oluşta bireysel koruyucu faktörler arasında yer aldığı görülmektedir. Literatürde yer alan çalışmalar her ne kadar manevi değerlerin psikolojik iyi oluş üzerindeki etkilerini açıklamada yetersiz olsa da özellikle dindarlığın psikolojik iyi oluş üzerinde olumlu etkisi olduğu görülmektedir. Bunun temel nedenlerinin başında dindarlık ve maneviyata önem verme düzeyi yüksek bireylerin olumsuz yaşam deneyimlerine de pozitif açıdan bakabilmeleri gelmektedir (Acar, 2014: 391; Pür, 2022: 328). Bu konuda dini ve manevi bakış açıları gelişmiş olan ilahiyat fakültesi öğrencileri ile gerçekleştirilen bir çalışmada dindarlık ve psikolojik iyi oluş arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmış, söz konusu çalışmaya 515 öğrenci katılmıştır. İlgili çalışmada dindarlık ve psikolojik iyi oluş arasında pozitif yönde anlamlı ilişki olduğu bulunmuş, bunun yanında içsel ve dışsal dini motivasyonun psikolojik iyi oluşu pozitif yönde etkilediği tespit edilmiştir (Karslı, 2021: 165). İşgör (2017: 494) tarafından yapılan çalışmada üniversite öğrencilerinde psikolojik iyi oluşu etkileyen demografik ve sosyolojik değişkenlerin incelenmesi amaçlanmış, ilgili çalışma 319 erkek ve 251 kadın öğrenci üzerinde yürütülmüştür. Araştırmanın sonunda demografik değişkenlerin yanında muhafazakarlık düzeyinin psikolojik iyi oluşu

etkilediği bulunmuştur. Ortaya çıkan sonuçlara göre muhafazakarlık düzeyi yükseldikçe psikolojik iyi oluş düzeyinin de anlamlı bir şekilde yükseldiği sonucuna ulaşılmıştır. Çınar (2021: 585) tarafından yapılan çalışmada dindarlık ve psikolojik iyi oluş arasındaki ilişkinin meta-analiz yöntemi ile belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırma kapsamında çalışma konusu ile ilgili olarak daha önce yayınlanmış olan 10 lisansüstü tez çalışmasının içerik analizi yapılmıştır. Araştırmanın sonunda dindarlık ile psikolojik iyi oluş arasında anlamlı ve pozitif yönlü ilişki olduğu bulunmuştur.

2.3.2. Aile ile Koruyucu Faktörler

Okul öncesi dönemden itibaren aile unsurunun büyüme ve gelişme üzerinde önemli bir belirleyici olduğu bilinmektedir. Aile içi ilişkileri gelişmiş, genellikle kalabalık bir yapıya sahip olmayan ailelerde çocuk gelişimi daha sağlıklı olmaktadır. Aile içerisinde psikolojik iyi oluş gelişimini olumlu yönde etkileyen koruyucu unsurların başında algılanan ebeveyn tutumları gelmektedir. Yapılan çalışmalar incelendiği zaman özellikle demokratik, tutarlı ve çocuk gelişimine uygun yaklaşımlar sergileyen ebeveynlerin olduğu ailelerde yetişen çocukların psikolojik iyi oluş düzeylerinin yüksek olduğu görülmektedir (Özbek, 2022: 1; Özer, 2013: 56). Ancak algılanan ebeveyn tutumlarının olumsuz olması (otoriter, baskıcı, aşağılayıcı vb.) psikolojik iyi oluş düzeyini olumsuz yönde etkilerken stres, kaygı ve depresyon gibi psikolojik sorunların da ortaya çıkmasına neden olmaktadır (Demirsu, 2018: 1; Özdemir, 2021: 1; McLeod ve diğerleri, 2007: 155).

Algılanan sosyal destek seviyesi, ailenin koruyucu yönlerinden bir diğeridir. Psikolojik iyi oluş düzeyi yüksek bireylerin genel özellikleri incelendiği zaman genellikle algıladıkları sosyal desteğin yüksek düzeyde olduğu görülmektedir. Psikolojik iyi oluşta sosyal destek sağlayan kişinin statüsü psikolojik iyi oluş düzeyi üzerinde önemli bir belirleyici olarak nitelendirilmektedir. Örneğin; arkadaş çevresi ya da öğretmen tarafından sağlanan sosyal desteğe kıyasla aile bireyleri tarafından sağlanan sosyal desteğin psikolojik iyi oluş düzeyini daha fazla geliştirdiği görülmektedir (Yalçın, 2015: 30). Doğru (2018: 1) tarafından yapılan çalışmada üniversite öğrencilerinde algılanan sosyal destek düzeyi yükseldikçe psikolojik iyi oluş düzeyinin de yükseldiği, söz konusu değişkenler arasındaki ilişkinin pozitif yönlü ve anlamlı olduğu bulunmuştur. İraz (2021: 364) tarafından yürütülen çalışmanın amacı,

üniversite öğrencilerinin psikolojik iyi oluş ile sosyal destek arasındaki ilişkiyi incelemektir. Çalışmaya çeşitli bölümlerde eğitim gören 538 öğrenci katıldı. Araştırmanın sonuçlarına göre, aile tarafından sağlanan sosyal destek ile psikolojik iyi oluş arasında pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki vardır. Aydın ve diğerleri (2017: 40) tarafından yapılan araştırmada hemşirelik bölümünde öğrenim gören üniversite öğrencilerinin algıladıkları sosyal desteğin psikolojik iyi oluş üzerindeki etkisinin incelenmesi amaçlanmıştır. Söz konusu çalışmada algılanan sosyal destek düzeyinin yüksek olmasının psikolojik iyi oluşu arttıran bir unsur olduğu bulunmuştur. Tosun (2021: 123) tarafından yapılan çalışmada da ergenlerde psikolojik iyi oluş üzerinde algılanan sosyal destek düzeyinin etkisi incelenmiştir. Toplam 529 lise öğrencisi üzerinde yapılan araştırmanın sonunda algılanan sosyal destek düzeyinin yüksek olmasının psikolojik iyi oluşu yükselttiği sonucuna ulaşılmıştır.

2.3.3. Çevresel Koruyucu Faktörler

Bireysel ve aile ile ilişkili koruyucu faktörlerin yanında bazı çevresel faktörler de psikolojik iyi oluşta koruyucu faktörler arasında yer almaktadır. Psikolojik iyi oluş düzeyini olumlu yönde etkileyen çevresel koruyucu faktörler aşağıdaki gibi sıralanmaktadır;

- Güçlü ekonomik imkanlar ve koşullar,
- Ulaşılabilir sosyal servisler ve örgütler,
- Güvenli toplulukların içinde yer alma,
- Bireysel taleplere uygun bir yerde yaşama,
- Olumlu komşuluk ilişkileri (Özer, 2013: 45).

2.4. Psikolojik İyi Oluş Düzeyi Yüksek Kişilerin Özellikleri

İnsanların olumsuz yaşam deneyimlerine sahip olmaları zaman içerisinde psikolojik yapılarının bozulmasına neden olmaktadır. Örneğin; travma mağduru olan bireylerde hem travma sonrası stres bozukluğu hem de travma sonrası stres bozukluğunun neden olduğu diğer psikolojik sorunlar (stres, kaygı, depresyon, intihar eğilimi vb.) ortaya çıkmaktadır (Mehnert ve diğerleri, 2009: 1; Farren ve diğerleri, 2022: 1; Matalon ve diğerleri, 2021: 1; Calsavara ve diğerleri, 2021: 269; Hatch ve

diğerleri, 2018: 1). Bazı insanlarda ise olumsuz yaşam deneyimleri ve yaşanan travmalar psikolojik yapıyı aşırı düzeyde olumsuz etkilememektedir. Söz konusu kişilerin genellikle psikolojik iyi oluş düzeyi yüksek bireyler olduğu görülmektedir. Nitekim bu alanda yapılan çalışmalarda psikolojik iyi oluş düzeyi düşük olan bireyler kıyasla yüksek psikolojik iyi oluş düzeyine sahip bireylerin daha az stres, kaygı ve depresyon yaşadıkları belirtilmektedir (Çiçek ve Almalı, 2020: 242).

Psikolojik iyi oluş düzeyi yüksek olan bireylerin stresten uzak durduğu, monoton bir yaşam tarzından ziyade gelişim ve değişimi tercih ettikleri, özgüven düzeylerinin yüksek olduğu ve kendi hedeflerine önem verdikleri görülmektedir. Bunun yanında psikolojik iyi oluş düzeyi yüksek kişiler başka insanlar ile işbirliği içinde çalışmaktan mutlu olan, gerek sosyal hayatta gerekse de iş yaşamında kendisini güdüleyen bir yapıya sahiptirler (Özer, 2013: 36). Özellikle iş yaşamında psikolojik iyi oluş üzerine yapılan çalışmalarda psikolojik iyi oluş düzeyi yüksek bireylerde iş motivasyonunun ve çalışma performansının yüksek olduğu ifade edilmektedir (Acaray, 2019: 735).

Günlük yaşamda ve iş hayatında yüksek motivasyona sahip olan yetişkin bireylerin yanında, eğitim hayatında da yüksek öğrenme motivasyonuna sahip bireylerin genellikle psikolojik iyi olma düzeyi yüksek kişiler oldukları görülmektedir. Literatürde yer alan çalışmalarda da psikolojik iyi oluş düzeyi yüksek bireylerin öğrenme motivasyonlarının ve akademik başarı düzeylerinin yüksek olduğu rapor edilmiştir (Çelik, 2021: 1; Güntaş-Işık, 2023: 104; Çelenlioğlu, 2020: 1). Psikolojik iyi oluş düzeyi yüksek olan bireylerin diğer özellikleri ise yüksek benlik saygısına sahip olma (Nwankwo ve diğerleri, 2015: 8; Sarkova ve diğerleri, 2013: 147; Çelenk ve Peker, 2020: 147; Mendi, 2015: 1) şeklinde sıralanmaktadır.

2.5. Çalışanların Psikolojik İyi Oluşları Üzerine Yapılan Araştırmalar

Arslan ve Tura (2022: 213) tarafından yürütülen araştırmada öğretmenlerin algılanan sosyal destek, kişisel gelişim eğilimi, hayattan amaç ile anlam bulma ve birtakım demografik değişkenler bakımından psikolojik iyi oluşlarının incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmaya Hakkâri ilinin Yüksekova ilçesinden 110'u erkeklerden 174'ü ise kadınlardan oluşan 284 öğretmen katılım sağlamıştır. Araştırma, öğretmenlerin hayatta amaç, anlam bulmaları, bireysel gelişim eğilimleri ve psikolojik

iyi oluşları ile algıladıkları sosyal dayanak arasında olumlu, orta ve anlamlı bir ilişki olduğunu gösterdi. Buna ek olarak idaresinin desteğini hissettiğini ifade eden öğretmenlerin bunun aksini yaşadığını ifade eden öğretmenlere kıyasla psikolojik iyi oluşlarının daha yüksek olduğu neticesine varılmıştır.

Aydoğan (2019: 5) tarafından yürütülen bir çalışmada, öğretmenlerin okul dinamiği ile ilgili tutumları, psikolojik iyi oluş düzeylerinin bir göstergesi olarak değerlendirildi. Araştırma, İstanbul ili Gaziosmanpaşa ilçesindeki Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı 897 ortaokul öğretmeninden oluşuyordu. Çalışma, eğitim ve öğretim ortamı alt boyutlarının, liderlik, katılım ve iş birliği alt boyutlarıyla karşılaştırıldığında daha olumlu algılandığı sonucuna varmıştır. Öğretmenlerin yaşamlarının amaçlı ve anlamlı olduğu söyleniyor. Çalışma, öğretmenlerin yaş, cinsiyet ve mesleki kıdemleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğunu gösterdi. Öğretmenlerin örgüt iklimi algıları ile yaş, cinsiyet ve mesleki kıdemleri arasında anlamlı bir fark var. Okul dinamiğine ilişkin algılarının psikolojik iyi oluş düzeylerini yordama gücünün yüzde on beş olduğu belirlenmiştir.

Örnek ve diğerleri (2022: 241) tarafından yapılan çalışmada iş becerikliliği ile çalışanların psikolojik iyi oluş düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. Üniversite personeli üzerinde yürütülen çalışmaya hem akademik hem de idari personel olarak görev yapan toplam 330 personel katılım sağlamıştır. Çalışmanın sonunda iş becerikliliği ile psikolojik iyi oluş arasında pozitif yönlü anlamlı ilişki olduğu bulunmuş, bunun yanında iş becerikliliği alt boyutları ile psikolojik iyi oluş alt boyutları arasındaki ilişkilerin de pozitif yönlü ve anlamlı olduğu bulunmuştur.

Güven (2022: 2) tarafından yapılan çalışmada çalışanların örgütsel demokrasi algıları ile rol içi ve rol dışı davranışları arasındaki ilişkide psikolojik iyi oluş ve psikolojik güven algısının aracı rolünün incelenmesi amaçlanmıştır. Söz konusu çalışmaya 228 katılımcı gönüllü olarak katılım sağlamıştır. Araştırmanın sonunda çalışanların örgütsel demokrasi algıları ile rol içi ve rol dışı davranışları arasında anlamlı ilişkilerin olduğu bulunmuştur. Aynı çalışmada çalışanların örgütsel demokrasi algıları ile rol içi ve rol dışı davranışları arasındaki ilişkide psikolojik iyi oluş ve psikolojik güven algısının aracı rolünün olduğu tespit edilmiştir.

Günel ve Aydın (2022: 77) tarafından yapılan araştırma kapsamında psikolojik danışmanlarda mesleki doyum ve psikolojik iyi oluş ilişkisinde iş yaşamında psikolojik esnekliğin aracı rolünün incelenmesi amaçlanmıştır. Söz konusu araştırmaya okullarda görev yapan 114 erkek ve 291 kadın olmak üzere toplam 405 psikolojik danışman katılmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre, psikolojik danışmanların işlerinden memnuniyetleri ile psikolojik olarak iyi olmaları arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu ortaya çıktı. Bunun yanında psikolojik danışmanlarda mesleki doyum ve psikolojik iyi oluş ilişkisinde iş yaşamında psikolojik esnekliğin aracı role sahip olduğu bulunmuştur.

Kanbur ve Mazıoğlu (2021: 1840) tarafından yürütülen çalışmada psikolojik iyi oluşun iş becerikliliği üzerindeki etkisinin incelenmesi amaçlanmaktadır. Bahsi geçen araştırmaya 235 banka çalışanı katılmıştır. Araştırmanın sonucunda iş becerikliliği ve iş becerikliliğinin alt boyutları olan “ilişkisel beceriklilik”, “bilişsel beceriklilik” ve “görev becerikliliği” ile psikolojik iyi oluş arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. Bu açıdan çalışanlarda psikolojik iyi oluş düzeyinin yüksek olması ile görev, ilişkisel ve bilişsel düzeyde iş beceriklilikleri arasında doğru orantı bulunmakta olup psikolojik iyi oluş düzeyi arttıkça iş beceriklilikleri düzeylerinin de arttığı görülmektedir.

Taşpınar ve Eryeşil (2021: 250) tarafından yapılan araştırmada örgütsel güven algısının işyeri yalnızlığı ve psikolojik iyi oluş ile ilişkisinin incelenmesi amaçlanmıştır. Söz konusu çalışmaya 161 katılımcı dahil edilmiştir. Araştırmanın sonunda bağımlı değişkenler arasında anlamlı ilişkiler olduğu bulunmuştur. Ortaya çıkan sonuçlara göre örgütsel güven algısı ile işyeri yalnızlığı arasındaki ilişkinin negatif yönlü olduğu, Bununla birlikte, örgüte güvenme algısı ile ruh sağlığı iyileşmesi arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir.

Kaplan ve Göker (2020: 273) tarafından yürütülen araştırmada, psikolojik iyi oluş düzeyinin iş erteleme üzerindeki etkisinin aracı etkisinin araştırılması amaçlanmıştır. Söz konusu banka çalışanları üzerinde yürütülmüş ve araştırmaya toplam 393 çalışan dahil edilmiştir. Araştırmanın sonunda psikolojik sermaye ile iş erteleme davranışı arasında negatif yönde anlamlı ilişki olduğu bulunmuştur. Aynı çalışma,

psikolojik iyi oluş düzeyinin iş erteleme üzerindeki etkisinin, psikolojik sermayenin aracı etkisinin olduğunu göstermiştir.

Üstün (2020: 307) tarafından yürütülen çalışmanın amacı, örgütsel özdeşleşme algısının üretkenlik karşıtı iş davranışları üzerindeki etkisinde psikolojik iyi oluşun aracı rolünün araştırılmasıydı. Söz konusu çalışmaya sağlık sektöründe çalışan toplam 290 birey gönüllü olarak katılmıştır. İlgili araştırma, sağlık çalışanlarının örgütsel özdeşleşme algısının üretkenlik karşıtı iş davranışları üzerinde negatif yönlü anlamlı bir ilişkisi olduğunu göstermiştir. Aynı çalışmada, örgütsel özdeşleşme algısının, üretkenlik karşıtı iş davranışları üzerindeki etkisinde psikolojik iyi oluşun düzenleyici etkiye sahip olduğu bulunmuştur.

Çankaya (2020: 79) tarafından yürütülen çalışmanın amacı, sağlık çalışanlarının örgütsel destek ve psikolojik iyilik duygularının işten ayrılma niyetlerini nasıl etkilediğini araştırmaktır. Söz konusu araştırmaya Trabzon ili kamu sağlık kuruluşlarında görevli olan 412 çalışan katılmıştır. Çalışmanın sonucunda; çalışanların işten ayrılma istekleri üzerinde psikolojik iyi oluş ve algılanan örgütsel destek seviyelerinin olumsuz yönde anlamlı etkilerinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Prasad ve diğerleri (2020: 1) tarafından yapılan araştırmada mesleki stres ve uzaktan çalışmanın çalışanların psikolojik iyi halleri üzerindeki etkisi: Haydarabat'taki bilgi teknolojileri sektörüne ilişkin covid-19 salgını sırasında ampirik bir analizinin yapılması amaçlanmıştır. Çalışmaya 162 kadın ve 237 erkek çalışan dahil edilmiştir. Çalışmanın sonunda, tüm sektörlerde uzaktan çalışma seçeneklerinin stresi azaltmak ve psikolojik iyiliği artırmak için mümkün olan her yerde, akran, rol belirsizliği, iş ortamı ve iş tatmini gibi bağımsız faktörlerin BT çalışanlarının ruh sağlığını önemli ölçüde etkilediğini ortaya koydu.

Aytaç ve diğerleri (2020: 746) tarafından yapılan çalışmada iş güvenliği uzmanlarının psikolojik iyi oluş düzeyleri ile mutlulukları ve yaşam doyumları arasındaki ilişkilerin incelenmesi amaçlanmıştır. İlgili araştırmaya katılan çalışanların mutluluk düzeyleri ile yaşam doyumları arasındaki ilişkinin pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur. Aynı çalışmada katılımcıların psikolojik iyi oluş düzeyleri ile mutluluk ve yaşam doyumları arasındaki ilişkilerin de pozitif yönlü ve anlamlı olduğu rapor edilmiştir.

Besdil (2020: 4) tarafından yapılan araştırmada çalışanların psikolojik sermaye algılarının iş doyumunu üzerindeki etkisinde psikolojik iyi oluşun aracı rolünün incelenmesi amaçlanmıştır. Söz konusu çalışmaya enerji sektöründe faaliyet gösteren işletmelerde çalışan toplam 141 kişi katılmıştır. İlgili araştırmanın sonunda çalışanların psikolojik sermaye algılarının iş doyumunu üzerinde anlamlı etkiye sahip olduğu bulunmuştur. Bunun yanında çalışanların psikolojik sermaye algılarının iş doyumunu üzerindeki etkisinde psikolojik iyi oluşun aracı etkiye sahip olduğu bulunmuştur.

Tortumlu ve diğerkleri (2020: 1147) tarafından yürütülen araştırmanın amacı, çalışanların iş tatmini üzerindeki benlik değerkendirmesinin psikolojik iyi oluşun aracı rolünü incelemektir. Söz konusu çalışmaya 207 beyaz yakalı belediye çalışanı katılmıştır. Çalışanların benlik değerkendirmeleri ile iş tatmini arasındaki ilişkinin olumlu ve anlamlı olduğu ortaya ıktı. Ayrıca, alışanların benlik değerkendirmelerinin iş tatminini etkilediği ortaya ıktı. Aynı çalışmada, katılımcıların iş tatmini üzerindeki benlik değerkendirmelerinin psikolojik iyi oluşun aracı rol oynadığı bulunmuştur.

Kılıç (2019: 7) tarafından yürütülen araştırmada, X ve Y kuşağındaki çalışanların toksik liderlik algıları ile çalışma performansı, örgüte bağlılık ve psikolojik iyi oluş arasındaki ilişkiyi araştırmayı amaçlamaktadır. İlgili araştırma, gençlerin ruh sağlığı düzeyleri arasında önemli bir fark olduğunu göstermiştir. Aynı araştırma, çalışanların zararlı liderlik algıları ile örgütsel bağlılık ve psikolojik iyi oluş arasındaki ilişkinin olumsuz olduğunu göstermiştir. Aynı çalışmada, zararlı liderlik algısının çalışanların iş performansını azaltan bir faktör olduğu tespit edilmiştir.

şerbetioğlu (2019: 3) tarafından yapılan araştırmada okullarda görev yapan psikolojik danışmanlar ile öğretmenlerin psikolojik iyi oluş düzeyleri ile iş yaşam dengesi, işyeri arkadaşlığı ve işyerinde duygusal tacize uğrama arasındaki ilişkilerin incelenmesi amaçlanmıştır. Söz konusu çalışmaya toplam 500 ğretmen ve psikolojik danışman katılım sağlamıştır. Söz konusu çalışmada psikolojik danışman ve öğretmenlerin psikolojik iyi oluş düzeyleri ile iş yaşam dengesi ve işyeri arkadaşlıkları arasındaki ilişkilerin pozitif yönde ve anlamlı olduğu bulunmuştur. Aynı çalışmada işyerinde psikolojik tacize maruz kalmanın ise psikolojik iyi oluşu olumsuz yönde etkilediği grlmştir.

Atar ve Konaklıoğlu (2018: 45) tarafından yapılan araştırmada konaklama işletmelerinde çalışan bireylerde algılanan yönetici liderlik tarzlarının örgütsel sinizm, örgütsel sessizlik ve psikolojik iyi oluş üzerindeki etkilerinin incelenmesi amaçlanmış, söz konusu çalışmaya toplam 1075 çalışan dahil edilmiştir. İlgili çalışmada algılanan liderlik tarzlarının örgütsel sessizlik, örgütsel sinizm algısı ve psikolojik iyi oluş üzerinde belirleyici olduğu bulunmuştur. Özellikle algılanan etkileşimci ve dönüştürücü liderlik tarzlarının çalışanlarda psikolojik iyi oluşu arttıran yönetici liderlik tarzları olduğu bulunmuştur.

Keleş (2017: 154) tarafından yapılan araştırmada anlamlı iş algısı ile psikolojik iyi oluş arasındaki ilişkinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Söz konusu çalışmaya bankacılık sektöründe çalışan toplam 162 çalışan dahil edilmiştir. ilgili çalışmada anlamlı iş algısı ile psikolojik iyi oluş arasındaki ilişkinin pozitif yönlü ve anlamlı olduğu bulunmuştur. Bu kapsamda çalışanların yaptıkları işi anlamlı bir iş olarak görmelerinin psikolojik iyi oluşu arttırdığı tespit edilmiştir.

Ertürk ve diğerleri (2016: 1) tarafından yapılan araştırmada çalışanlarda yönetsel destek algısının psikolojik iyi oluşa ve duygusal emeğe olan etkisinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmaya 412 öğretmen katılmıştır. Araştırma sonucunda, öğretmenlerin duygusal emek düzeylerinin orta seviyede olduğu belirlenirken psikolojik iyi oluş düzeyleri ve yönetsel destek algı düzeyleri yüksek olarak belirlenmiştir. Bununla birlikte, algılanan yönetsel desteğin öğretmenlerin psikolojik iyi oluşunu düşük seviyede yordadığı tespit edilirken, duygusal emek düzeylerinin anlamlı bir yordayıcısı olmadığı saptanmıştır.

Göçen (2019: 135) tarafından yürütülen araştırmanın amacı, öğretmenlerin psikolojik sermaye algılarının, yaşam anlamlarının ve cinsiyet değişkenlerinin psikolojik iyi oluşları üzerindeki etkisini incelemektir. Araştırma 241 öğretmen tarafından yürütüldü. Araştırmanın sonuçlarına göre, öğretmenlerin psikolojik iyi oluşları, cinsiyet, öz yeterlilik ve psikolojik sermaye boyutlarından orta düzeyde ölçülmüştür. Hiyerarşik regresyon sonuçları, yaşam anlamı boyutlarından mevcut anlamın ve psikolojik sermaye boyutlarından iyimserliğin ölçülmesine izin verdi. Korelasyon analizi sonuçları, öğretmenlerin psikolojik iyi oluşları ile psikolojik sermaye ve yaşam anlam boyutları arasında değişen oranlarda anlamlı bir ilişki olduğunu

göstermiştir. Bu araştırmaya göre, öğretmenlerin psikolojik sermaye algılarının yüksek olması, onların iş yaşamındaki psikolojik iyi oluş düzeyini olumlu yönde etkiler.

Karaçam ve Pulur (2016: 1) tarafından yürütülen araştırmanın amacı, beden eğitimi öğretmenlerinin akademik iyimserliklerini, psikolojik iyi oluşlarını, fiziksel saygılarını ve başarı algılarını çeşitli faktörlere göre incelemektir. Ankara ilinin merkez ilçelerinden 374 beden eğitimi öğretmeni araştırmaya katıldı. Araştırmaya göre, cinsiyete bağlı olarak kadın beden eğitimi öğretmenlerinin başarı algıları ve akademik iyimserlikleri arasında önemli bir fark var. Aynı şekilde, ortaokuldaki beden eğitimi öğretmenleri ile ortaokuldaki beden eğitimi öğretmenleri arasında önemli bir fark vardır. Ayrıca, beden eğitimi öğretmenlerinin spor yapma sıklığına bağlı olarak fiziksel saygı düzeyleri arasında anlamlı bir fark keşfedildi. Spor yapma sıklığı daha yüksek olan öğretmenler daha iyi performans gösterdi. Bu bağlamda, beden kitle indeksleri ile beden eğitimi öğretmenlerinin psikolojik iyi oluş düzeyleri arasında da önemli bir ilişki bulunmuştur. Fiziksel saygı düzeyi düşük olan öğretmenler ile normal kilolu öğretmenler arasında psikolojik iyi oluş düzeyinde bir farklılık bulunmuştur. Bununla birlikte, beden eğitimi öğretmenlerinin başarı algıları, akademik iyimserlik, psikolojik iyi oluş ve fiziksel saygı düzeyleri üzerinde yaş ve kıdem gibi demografik faktörlerin önemli bir etkisi olmadığı sonucuna varılmıştır.

Koç ve Keklik (2020: 107) tarafından yapılan çalışmada Hacettepe Üniversitesi'nde Çalışan araştırma görevlilerinin psikolojik iyi oluş düzeylerini, yıldırma (mobbing), kadro türü, örgütsel sinizm, cinsiyet ve örgütsel bağlılık değişkenlerinin yordayıp yordamadığının araştırılması amaçlanmaktadır. Çalışmaya Hacettepe Üniversitesi'nin farklı birimlerinde çalışan 293 araştırma görevlisi katılmıştır. Çalışmaya katılan araştırma görevlilerinin 180 i kadın, 113 ü erkek araştırma görevlilerinden oluşmaktadır. Çalışmanın sonucunda araştırma görevlilerinin psikolojik iyi oluşlarını örgütsel bağlılık, örgütsel sinizm ve yıldırma (mobbing) değişkenlerinin istatistiksel olarak anlamlı etkilediği görülmüştür.

Şensoy ve diğerleri (2020: 42) tarafından yürütülen bir çalışmada sağlık çalışanlarının psikolojik iyi oluş düzeyleri ile yalnızlık seviyeleri arasındaki ilişkinin tespit edilebilmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu üniversite hastanesinde çalışmakta olan 325 sağlık çalışanı oluşturmaktadır. Yapılan çalışma sonunda psikolojik

iyi oluş ve yalnızlık seviyeleri arasında düşük seviyede negatif yönde bir ilişki olduğu rapor edilmiştir.

Uslu ve Şimşek (2020: 6) tarafından yürütülen bir araştırmanın amacı, çalışma arkadaşlarına olan güvenin, psikolojik iyi oluş düzeyinin ve örgütsel güvenin alt boyutunun, çalışanların performanslarını nasıl etkilediğini belirlemektir. Araştırmanın çalışma grubu ağır sanayi alanında çalışan Demir – Çelik Döküm şirketinde hizmet vermekte olan 324 beyaz ve mavi yakalı çalışandan meydana gelmektedir. Yapılan çalışmanın sonunda çalışma arkadaşlarına güvenin ve psikolojik iyi oluş seviyelerinin çalışan performansı Yaşın (2016; 1) tarafından yürütülen çalışmada kişilik özellikleri ile psikolojik sermayenin psikolojik iyi oluş seviyeleri, akış deneyimi, iş tatmini ve çalışan performansına etkilerinin tespit edilebilmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu üç farklı özel firmada görev yapan 500 beyaz yakalı çalışan oluşturmaktadır. Araştırmanın sonunda çalışanların kişilik özelliklerinin ve psikolojik sermaye seviyelerinin psikolojik iyi oluş düzeyleriyle, iş tatmini ve performanslarına etkileri rapor edilmiştir. Aynı zamanda, en yüksek performans düzeyinin kişilik özellikleri ve psikolojik sermaye boyutları ile iyi oluş, performans ve iş tatmini arasında aracılık açısından kısmi bir rolü olduğu ifade edilmiştir.

Ajala ve Bolarinwa (2015: 1) tarafından yapılan çalışmada Nijerya'nın Osun Eyaleti Yerel Yönetim Hizmetinde Çalışanların Örgütsel Adaleti ve Psikolojik iyi oluşları üzerindeki etkilerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışmaya 317 çalışan dahil edilmiştir. Araştırmanın sonunda dağıtım adaleti ile psikolojik iyi oluş arasında anlamlı bir ilişki olduğu, işlemsel adalet ile psikolojik iyi oluş arasında anlamlı bir ilişki olduğu, etkileşimsel adalet ile psikolojik iyi oluş arasında anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna varılmıştır.

Garg ve diğerleri (2014: 264) tarafından yapılan çalışmada Adalet algısı çalışanların psikolojik iyi oluşlarını etkileyip etkilemediğine ilişkin incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışmaya 195 dahil edilmiştir. Çalışmanın sonunda adaletin psikolojik iyi oluşun önemli bir yordayıcısı olduğu, ancak ilginç bir şekilde psikolojik iyi oluşun yaşam boyutunda adalet boyutunun hiçbir yordamadığı, bilişsel olarak tatmin olan çalışanların psikolojik iyi oluş düzeylerini desteklediği sonucuna varılmıştır.

Gilbreath ve Benson (2014: 1) tarafından yapılan araştırmada yönetici davranışının çalışanların psikolojik iyi oluş üzerindeki etkilerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışmaya 167 erkek çalışan dahil edilmiştir. Çalışmanın sonunda liderlik stili yaş, sağlık uygulamaları, işteki diğer insanlardan alınan destek, evden destek, stresli yaşam olayları ve stresli iş olaylarından oluşan birinci adım değişkenin ötesinde psikiyatrik bozukluğun öngörölmesinde istatistiksel olarak anlamlı bir etki oluşturduğu, yönetici davranışının çalışanların psikolojik iyi oluşlarını etkilediği rapor edilmiştir.

Devonish (2013: 631) tarafından yapılan araştırmada işyerinde zorbalık, çalışan performansı ve davranışları: Psikolojik iyi oluşun aracılık görevinin araştırılması amaçlanmıştır. Çalışmaya 262 alışan dahil edilmiştir. Çalışmanın sonunda iş tatmininin tek başına işyeri zorbalığı ile görev performansı arasındaki ilişkiye kısmen aracılık ettiği, işe bağlı depresyonun ise işyeri zorbalığı ile vatandaşlık davranışları arasındaki ilişkiye tek başına kısmen aracılık ettiği hem iş tatmini hem de işe bağlı depresyon, işyeri zorbalığı ile örgütsel bağlılık arasındaki ilişkiye kısmen aracılık ettiği sonucuna varılmıştır.

Amin ve Akbar (2013: 662) tarafından yapılan araştırmada otel çalışanlarının psikolojik iyi olma hali ve işten ayrılma niyetlerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışmaya Endonezya'nın Medan kentinde yaşayan 212 otel çalışanı dahil edilmiştir. Çalışmanın sonunda Sonuç, psikolojik iyi oluş ile otel çalışanlarına yönelik işten ayrılma niyetleri arasında negatif korelasyon olduğu, iki yordayıcı değişkenin işten ayrılma niyetlerini açıklamada önemli olduğu, iki yordayıcı değişken özerklik ve başkalarıyla olumlu ilişkiler olduğu rapor edilmiştir.

Nyberg ve diğerleri (2011: 267) tarafından yapılan araştırmada İsveç, Polonya ve İtalyan otellerindeki çalışanlar arasında yıkıcı yönetimsel liderlik ve psikolojik iyi oluşun incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışmaya 554 alışan dahil edilmiştir. Çalışmanın sonunda Otokratik ve kötü niyetli liderlik, çalışanlar arasındaki düşük performans ile ilişkili olduğu, benmerkezci liderlik, düşük psikolojik iyi oluş ve yüksek davranışsal stres ile önemli ölçüde ilişkili olduğu, otokratik ve kötü niyetli liderlik, benmerkezci liderliğe göre izo-gerilim ile daha güçlü bir şekilde ilişkili olduğu, otokratik ve kötü niyetli liderlikte ölkeler arasında liderlik uygulamalarında farklılıklar olduğu,

organizasyon düzeyinde yıkıcı yönetimsel liderlik ile bireysel düzeyde çalışanlar arasında zayıf psikolojik iyi oluş arasında anlamlı bir ilişki olduğunu sonucuna varılmıştır.

Rastogi ve Garg (2011: 13) tarafından yapılan araştırmada işyerindeki olumlu tutumsal davranışların çalışanların psikolojik refahı üzerinde nasıl yayılma etkileri olduğu konusundaki araştırmayı ilerletmeyi ve geçersiz kılmayı amaçlamaktadır. Çalışmaya 200 çalışan dahil edilmiştir. Çalışmanın sonunda vatandaşlık davranışlarının çalışanların psikolojik iyi oluşlarını önemli ölçüde etkilediğini, bunun da çalışanların yaşam tatmini üzerinde yayılma etkisine sahip olduğunu rapor edilmiştir.

Wright ve Cropanzano (2000: 84) tarafından yapılan araştırmada iş performansının belirleyicileri olarak psikolojik iyi oluş ve iş tatminin incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışmaya 47 çalışan dahil edilmiştir. Çalışmanın sonunda çalışanların psikolojik iyi oluşun iş performansı üzerinde etkili olduğu, aynı zamanda iş tatmininin yordayıcısı olduğu rapor edilmiştir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel amacı, sosyal hizmet alanında çalışan meslek elemanlarının adil dünya inançları ile psikolojik iyi oluş düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

1. Sosyal hizmet alanında çalışan kişilerin cinsiyete göre genel ve bireysel adil dünya görüşleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmakta mıdır?
2. Sosyal hizmet alanında çalışan meslek elemanlarının psikolojik iyi oluş düzeyleri cinsiyete göre farklılaşmakta mıdır?
3. Sosyal hizmet alanında çalışan kişilerin genel ve bireysel adil dünya inançları, psikolojik iyi oluş düzeylerine göre değişmekte midir?
4. Sosyal hizmet alanında çalışan meslek elemanlarının alanda çalışma süresinin adil dünya inanç düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmakta mıdır?
5. Sosyal hizmet alanında çalışan meslek elemanlarının psikolojik iyi oluş düzeylerinin alanda çalışma süreleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmakta mıdır?
6. Sosyal hizmet alanında çalışan meslek elemanlarının ‘geleceğe yönelik iyimserlik’ düzeyleri adil dünya inancına göre farklılaşmakta mıdır?
7. Sosyal hizmet alanında çalışan meslek elemanlarının ‘anlamlı ve amaçlı bir hayat sürdürme’ düzeyinin adil dünya inanç düzeyi ile arasında anlamlı bir farklılık bulunmakta mıdır?

3.2. Araştırmanın Modeli

Sosyal hizmet alanında çalışan meslek elemanlarının adil dünya inançları ile psikolojik iyi oluş düzeyleri arasındaki ilişkinin araştırıldığı bu araştırma, ilişkisel

tarama modelinde tasarlanmıştır. İlişkisel tarama modeli, araştırmaya konu olan değişkenler arasındaki değişimi veya bu değişimin düzeyini tespit etmek amacıyla, karşılaştırma ve korelasyon yapmaya imkan tanıyan bir modeldir (Karasar, 2017).

3.3.Çalışma Grubu

Bu araştırma farklı bakanlıklarda ve bakanlıklara bağlı taşra teşkilatında sosyal hizmet alanında görev yapmakta olan 215 kadın ve 111 erkek toplam 326 meslek elemanından toplanan verilerle yapılmıştır.

İl Müdürlüğü: Bakanlığa bağlı olan ve 81 ilde bulunan İl Müdürlükleri

Kuruluş: İl Müdürlüğüne bağlı olarak görev yapan kuruluşlar

Meslek Elemanı: İl müdürlüklerinde ve bağlı kuruluşlarında görev yapan psikolojik danışman, psikolog, sosyolog, sosyal çalışmacı, öğretmen, çocuk gelişimci gibi meslek gruplarını ifade etmektedir.

3.4. Verilerin Toplanması

Çalışmanın tez önerisi hazırlanarak Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Etik Kurul'una sunulmuş olup, gerekli onay alındıktan sonra çalışmaya başlanmıştır. Araştırma kapsamında üç adet veri toplama aracı kullanılmıştır. Bunlar;Kişisel Bilgi Formu, Adil Dünya İnancı Ölçeği, Psikolojik İyi Oluş Ölçeğidir. Bu ölçekler kullanılarak internetten ortamında hazırlanmış ve katılımcı internet ortamında çalışmaya davet edilmiştir. Hazırlanan Sosyal Hizmet Alanında Çalışan Meslek Elemanlarının Adil Dünya İnançlarının Psikolojik İyi Oluşlarına Etkisi Anketinin başına öncelikli olarak Bilgilendirilmiş Gönüllü Onam Formu konularak çalışmaya katılacak katılımcılara gerekli bilgilendirme yapılmıştır. Anketin devamında katılımcıdan söz konusu 3 ölçeğin de eksiksiz olarak doldurulması istenmiştir. Tüm veriler internet ortamında oluşturulan anketin linkinin katılımcılara bizzati ulaştırılması ile toplanmıştır. Bir katılımcının anketi eksiksiz doldurması yaklaşık 10 dakika sürmektedir ve verilerin toplanma süreci yaklaşık 3 aylık bir süreyi kapsamaktadır. Üç aylık sürenin sonunda soruları eksiksiz cevaplayan katılımcıların verileri çekilerek değerlendirilmeye alındı. Veri toplama süreci çalışmayı yapan kişi tarafından gerçekleştirilmiş olup süreç sonucunda 215 kadın ve 111 erkek katılımcı olmak üzere toplam 326 meslek elemanına ulaşılmıştır.

3.5. Veri Toplama Araçları

Araştırma kapsamında verilerin toplanması için Kişisel Bilgi Formu, Adil Dünya İnancı Ölçeği ve Psikolojik İyi Oluş Ölçeği kullanılmıştır. Söz konusu ölçeklerle ilişkin bilgiler aşağıda verilmiştir.

3.5.1. Kişisel Bilgi Formu

Demografik bilgilerin yer aldığı cinsiyet, yaş, mezun olunan lisans programı, hangi bakanlıkta meslek elemanı olarak göre yapmakta olduğu, meslekte geçirilen yıl gibi soruların yer aldığı bir kişisel bilgi formu hazırlanmıştır.

3.5.2. Adil Dünya İnancı Ölçeği (ADIÖ)

Adil Dünya İnancı Ölçeği Dalbert (1999) tarafından geliştirilen ve Göregenli (2003) tarafından Türkçe çevirimi yapılan Adil Dünya İnancı Ölçeğinden yararlanılmıştır. Söz konusu ölçeğin ilk 7 maddesi bireysel adil dünya inancını ölçeğinin güvenilirlik kat sayısını Dalbert (1999) .86 olarak hesaplarken Göregenli (2003) yaptığı çalışmalar sonucu bireysel adil dünya inancı güvenilirlik katsayısını .85 olarak hesaplamıştır. Söz konusu ölçeği son 6 sorusu ise genel adil dünya inancını ölçmektedir. Dalbert (1999) genel adil dünya inancı ölçeği için güvenilirlik katsayısını .78 olarak bulurken Göregenli (2003) Türkiye örnekleminde genel adil dünya inancı ölçeğinin güvenilirlik katsayısı .69 olarak bulmuştur.

3.5.3. Psikolojik İyi Oluş Ölçeği

Diener ve ark.'ın (2009-2010) geliştirdiği Psikolojik İyi Oluş Ölçeği, sosyo-psikolojik iyi oluşu ölçmek için önceki iyi oluş ölçümlerini tamamlar. Telef (2011; 2013) ölçeği Türkçeye uyarladı. Açıklayıcı faktör analizi, açıklanan varyansların %42'sinin gerçek olduğunu gösterdi. Ölçek maddelerinin faktör yükleri 0.54-0.76 arasında bulundu. Doğrulayıcı faktör analizinde, uyum indeksi değerleri RMSEA = 0,08, SRMR = 0,04, GFI = 0.96, NFI = 0.94, RFI = 0.92, CFI = 0.95 ve IFI = 0.95. Psikolojik İyi Oluş Ölçeğinin alt boyutları, özerklikle 30, çevresel hakimiyetle 53, bireysel gelişimle 29, yaşam amaçlarıyla 38, öz-kabulle 56, yaşam amacı ile 40 ve toplam psikolojik iyi oluşla 56.56 düzeyde bir ilişki olduğu gösterilmiştir. Bununla birlikte, İhtiyaç Doyum Ölçeğinin alt boyutlarından özerklik 0.30, yeterlilik 0.69, ilişkili olma 0.57 ve total ihtiyaç doyumu 0.73 düzeyinde bir ilişki olduğu gösterilmiştir.

Çalışmanın güvenilirliği üzerine, yöntemin Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı 0.80 idi. Test tekrar test sonuçları, ölçek ile birinci ve ikinci uygulama arasında önemli ölçüde pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğunu gösterdi ($r = 0.86$, $p = .001$). Madde toplam korelasyonlarının 0.41 ile 0.63 arasında değişkenlik gösterdiği ve t-değerlerinin anlamlı olduğu bulundu ($p < .001$). Psikolojik İyi Oluş Ölçeği'ndeki maddelerin 1 ile 7'si, kesinlikle katılmıyorum (1) ile kesinlikle katılıyorum (7) olarak sıralanmıştır. Bütün maddeler olumlu biçimlerde tasarlanmıştır. Tüm maddelere kesinlikle katılmıyorum yanıtlanırsa puanlar 8 ile 56 arasında değişmektedir. Bir kişinin yüksek puanlar alması, kişinin çok sayıda psikolojik kaynak ve ilham verici güce sahip olmadığı anlamına gelir. Ölçek psikolojik iyi oluşun çeşitli yönleri ile ilgili ayrı ayrı ölçümler sağlamasa da, önemli olduğuna inandığımız çeşitli alanlarda olumlu işlevler ile ilgili genel bir bakış açısı sağlar (Diener ve ark., 2010).

3.8.Verilerin Analizi

Bu araştırmada elde edilmiş olan veriler, SPSS 26 paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Veriler toplandıktan sonra kayıp ve uç değerler kontrol edilmiş olup herhangi bir kayıp ve uç değere rastlanmamıştır. Bir sonraki aşamada araştırmaya katılım sağlayan 326 kişiden elde edilmiş olan veriler değerlendirilmiştir. Ardından toplanan verilerin normal dağılım gösterip göstermediğini belirleyebilmek adına verilerin histogram grafikleri, basıklık ve çarpıklık değerleri incelenmiştir. Tabachnick ve Fidell'e (2013) göre basıklık ve çarpıklık değerleri -1.5 ve +1.5 arasında olan verilerin normal dağılım gösterdiği anlaşılmıştır. Normal dağılım gösteren veriler için parametrik testler, normal dağılım göstermemiş veriler için ise non-parametrik testlerin kullanılmasının uygun olacağı düşünülmüştür.

Öncelikle araştırmada kullanılan ölçeklerin geçerlik ve güvenirlik hesaplamaları yapılmış ve elde edilen sonuçlar tablo olarak sunulmuştur. Geçerlik hesaplaması için, ölçeklerde bulunan maddelerin basıklık çarpıklık katsayılarına bakılmış ve daha sonra ölçeklerin faktör analizi sonuçları hesaplanmıştır. Ölçeklerin yapı geçerliğini hesaplamak için ise Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) testi ve Barlett Küresellik Testi kullanılmıştır. Elde edilen sonuçlar tablo halinde sunulularak tartışılmıştır. Bu sonuçlara göre ölçeklerin geçerli birer ölçme araç olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmada kullanılan ölçeklerin güvenirlik hesapları için Cronbach's Alpha (α) katsayısı hesaplanmış ve elde edilen sonuçlar tablolaştırılarak tartışılmıştır. Son durumda elde

edilen verilere göre ölçeklerin, bu çalışma için geçerli ve güvenilir birer veri toplama aracı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Daha sonra Psikolojik İyi Oluş Ölçeği ve Adil Dünya İnancı Ölçeğinden elde edilen veriler için betimsel istatistiklere (minimum değer ve maksimum değer, ortalama, standart sapma, standart hata) bakılmış ve sonuçlar tablo halinde sunularak açıklanmıştır. Sonrasında ise kişisel bilgi formundaki demografik bilgilere ilişkin frekans ve yüzde değerleri incelenmiş ve sonuçlar tablo halinde sunularak açıklanmıştır.

Verilerin analizinde, sosyal hizmet alanında görev yapan meslek elemanlarının genel ve bireysel adil dünya inançlarının cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığına bakmak için Mann Whitney U Testi, meslek elemanlarının psikolojik iyi oluş düzeylerinin cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığını saptamak için Bağımsız Örneklem t Testi, meslek elemanlarının genel ve bireysel adil dünya inançları psikolojik iyi oluş düzeylerine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek adına Spearman Brown Sıra Farkları Korelasyon Analizi, meslek elemanlarının adil dünya inanç düzeylerinin alanda çalışma süresine göre farklılaşıp farklılaşmadığını saptamak için Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA), meslek elemanlarının “Geleceğe Yönelik İyimserlik” düzeylerinin adil dünya inancına göre farklılaşıp farklılaşmadığını ve “anlamlı ve amaçlı bir hayat sürdürme” düzeylerinin adil dünya inancına göre farklılaşıp farklılaşmadığını tespit edebilmek için Pearson Korelasyon Analizi yöntemleri kullanılmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

4.1. Katılımcıların Demografik Özellikleri

Araştırmaya katılan katılımcıların demografik çözümlemeleri aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Tablo 1. Katılımcılara Ait Demografik Bilgiler

Değişken	Gruplar	n	%
Cinsiyet	Kadın	215	66
	Erkek	111	34
Yaş	21-30	146	44,8
	31-40	143	43,9
	41-50	33	10,1
	51-60	4	1,2
Medeni Durum	Evli	202	62,0
	Bekar	124	38,0
Çalışma Süresi	1 yıldan az	21	6,4
	1-5	83	25,5

Tablo 1. Katılımcılara Ait Demografik Bilgiler (Devamı)

	6-10	197	60,4
	11-15	17	5,2
	16-20	6	1,8
	21 yıl ve üzeri	2	0,6
Çocuk Sahipliği	Var	145	44,5
	Yok	181	55,5
Eğitim Düzeyi	Lisans	266	81,6
	Yüksek lisans	57	17,5
	Doktora	3	0,9
Mesleki Pozisyon	Meslek elemanı	315	96,6
	Yönetici	11	3,4
Meslek	Sosyal çalışmacı	89	27,3
	Sosyolog	86	26,4
	Psikolog	19	5,8
	Psikolojik Danışman	87	26,7
	Memur	6	1,8
	Aile ve Toplum Bilimci	1	0,3

Tablo 1. Katılımcılara Ait Demografik Bilgiler (Devamı)

	Lojistik	1	0,3
	Akademisyen	1	0,3
	Öğretmen	21	6,4
	Çocuk Gelişimci	10	3,1
	Bankacı	1	0,3
	Sağlık Personeli	4	1,2

Katılımcıların demografik özelliklerine ilişkin yüzdelik ve frekans değerlerine ait bulgular yukarı Tablo 1’ de gösterilmiştir. Araştırmaya toplam 326 katılımcı katılmıştır.

Tablo incelendiğinde araştırmada %66 (215) kadın, %34 (111) erkek bulunmaktadır. Katılımcıların %44,8’i (146) 21-30 yaş arası, %43,9’u (143) 31-40 yaş arası, %10,1’i (33) 41-50 yaş arası ve %1,2’si (4) 51-60 yaş arasındadır. Katılımcıların %62’si (202) evli, %38’i (124) bekdir. Katılımcılar çalışma sürelerine göre sınıflandırıldığında; %6,4’ünün (21) 1 yıldan az, %25,5’inin (83) 1 ile 5 yıl arası, %60,4’ünün (197) 6 ile 10 yıl arası, %5,2’sinin (17) 11 ile 15 yıl arası, %1,8’inin (6) 16 ile 20 yıl arası, %0,6’sının (2) 21 yıl ve üzeri süredir çalıştığı görülmektedir. Katılımcıların %44,5’inin (145) çocuk sahibi olduğu, %55,5’inin (181) çocuğunun olmadığı görülmektedir. Katılımcılar mezuniyet durumlarına göre incelendiğinde ise %81,6’sının (266) lisans mezunu olduğu, %17,5’inin (57) yüksek lisans mezunu olduğu ve %0,9’unun (3) doktora mezunu olduğu görülmektedir. Katılımcıların %96,6’sının (315) mesleki eleman, %3,4’ünün (11) yönetici olduğu görülmektedir. Katılımcılar mesleki olarak incelendiğinde ise %27,3’ünün (89) sosyal çalışmacı, %26,7’sinin (87) psikolojik danışman, %26,4’ünün (86) sosyolog, %5,8’inin (19) sosyolog, %1,8’inin (6) memur, %0,3’ünün (1) aile ve toplum bilimci, %0,3’ünün (1) akademisyen, %0,3’ünün (1) bankacı, %6,4’ünün (21) öğretmen, %3,1’inin (10) çocuk gelişimci ve %1,2sinin (4) sağlık personeli olduğu görülmektedir.

4.2.Ölçeklere Ait Geçerlik ve Güvenirlik Sonuçları

Bu başlık altında öncelikle, çalışmada yararlanılan ölçeklerin geçerlik ve güvenirliliğini belirlemek için normallik analizlerine ait elde edilen sonuçlar verilecektir. Nicel veri analizlerinde yararlanacak analiz tekniğine karar verilirken verilerin dağılımının normal dağılıma uygunluğunun tespit edilmesi gerekmektedir. Veriler normal dağılıma uygun ise analizde parametrik testler uygulanır. Diğer bir husus ise karşılaştırılması yapılacak olan gruplardaki kişi sayısıdır. Parametrik testler, katılımcı sayısı 30'dan fazla olan gruplarda verilerin normal bir şekilde dağılacağı varsayımından yola çıkılarak kullanılabilir (Kul, 2014).

Betimsel verileri analiz etmek için frekans, ortalama, yüzde ve standart sapmalar kullanıldı. Araştırmanın değişkenleri ile ilgili normallik varsayımını değerlendirmek için kutu-çizgi grafikleri, dal-yaprak grafikleri, Q-Q grafikleri ve çarpıklık-basıklığa ilişkin veriler kullanılmıştır.

Tablo 2. Psikolojik İyi Oluş Ölçeğine İlişkin İstatistiki Bilgiler

Maddeler	O	S	Çarpıklık	Basıklık
Amaçlı ve anlamlı bir yaşam sürdürüyorum	5,1564	1,51	-1,265	,455
Sosyal ilişkilerim destekleyici ve tatmin edicidir	5,3742	1,39	-1,421	1,372
Günlük aktivitelereime bağlı ve ilgiliyim	5,0859	1,52	-1,144	,195
Başkalarının mutlu ve iyi olmasına aktif olarak katkıda bulunurum	5,7883	1,07	-1,139	,371
Benim için önemli olan etkinliklerde yetenekli ve yeterliyim	5,5675	1,26	-1,376	1,378

Tablo 2. Psikolojik İyi Oluş Ölçeğine İlişkin İstatistiki Bilgiler (Devamı)

Ben iyi bir insanım ve iyi bir hayat yaşıyorum	5,2914	1,34	-1,163	,807
Geleceğim hakkında iyimserim	4,5920	1,73	-,549	-,862
İnsanlar bana saygı duyar	5,6718	,95	1,484	1,436

Yukarıda Tablo 2’de psikolojik iyi oluş ölçeğinden elde edilen verilerin aritmetik ortalama, standart sapma, çarpıklık ve basıklık değerleri verilmiştir. Tabloda da görüldüğü üzere çarpıklık ve basıklık değerlerinin her bir madde için normal dağılım aralıklarında yani, -1,5 ile +1,5 arasında olduğu görülmüştür. Bundan dolayı da bu ölçekle elde edilen verilerin analizinde normallik testlerinin kullanılabileceği yorumu yapılabilir.

Tablo 3. Adil Dünya İnancı Ölçeğine İlişkin İstatistiki Bilgiler

Maddeler	O	S	Çarpıklık	Basıklık
Eninde sonunda başıma gelen her şeyi hak ettiğime inanıyorum.	2,3466	,931	,477	-,624
Bana karşı genellikle adil davranılmıştır.	2,4939	,89	,493	-,596
Çoğunlukla ne hak ettiysem onu bulmuştumdur.	2,5521	,94	,365	-,896
Genel olarak baktığımda, yaşadığım olaylar adildir.	2,408	,936	,439	-,530

Tablo 3. Adil Dünya İnancı Ölçeğine İlişkin İstatistikî Bilgiler (Devamı)

Hayatımdaki adaletsizlikler istisnai durumlardır.	2,5706	,101	,307	-,866
Hayatta başıma gelen olayların çok büyük bir kısmının adil olduğuna inanıyorum.	2,4908	,903	,422	-,515
Benimle ilgili verilen önemli kararların çoğunlukla adil olduğunu düşünüyorum.	2,4939	,921	,268	-,712
Dünyanın aslında adil bir yer olduğunu düşünüyorum.	1,7822	,904	1,374	1,922
İnsanların eninde sonunda ne hak ederlerse onu bulacaklarına inanıyorum.	2,9755	1,184	-,053	-1,104
Adaletin her zaman adaletsizlikler karşısında galip geleceğinden eminim.	2,6902	1,1605	,352	-,723
Uzun vadede insanların adaletsizliklerin üstesinden geleceğine inanıyorum.	2,7515	1,0566	,022	-,846
Hayatın her alanındaki adaletsizliklerin (örneğin iş hayatında, aile hayatında, politik hayatta vs.) bir kural olmaktan ziyade birer istisna olduğuna inanıyorum.	2,4172	,9531	,561	-,293

Yukarıda sunulan Tablo 3 incelendiğinde Adil Dünya İnancı Ölçeğinden elde edilen verilerin aritmetik ortalama, standart sapma, çarpıklık ve basıklık değerleri verilmiştir. Tabloda da görüldüğü üzere çarpıklık ve basıklık değerlerinin bir madde hariç diğer tüm maddeler için normal dağılım aralıklarında yani, -1,5 ile +1,5 arasında olduğu görülmüştür. Bundan dolayı da bu ölçekle elde edilen verilerin analizinde normallik testlerinin değil de non-parametrik testlerin kullanılabileceği yorumu yapılabilir.

4.3.Ölçeklerin Faktör Analizi Sonuçları

Araştırmada elde edilen verilerin yapı geçerliğini sağlamak için ölçeklerden elde edilen puanların faktör analizi sonuçlarına bakılmıştır. Faktör analizinin birincil şartlarını test etmek için, araştırmanın analizinde Psikolojik İyi Oluş ve Adil Dünya İnancı Ölçeğinden elde edilen puanlara, Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) testi ve Barlett Küresellik Testi uygulanmış ve bulgular aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 4. Faktör Analizi Sonuçları

	KMO	Yaklaşık ki kare	Serbestlik	P
PİOÖ	,835	607,458	28	,000
ADİÖ	,853	1486,299	78	,000

Tablo 4’ de ölçeklere ait Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) değerleri görülmektedir. Söz konusu değerlerin 0,600’ den fazla olması verilerin faktör analizine uygun olduğunu göstermektedir. Küresellik testi oranlarının (p) ,000 olarak görülmesi ise verilerden anlamlı unsurların çıkacağı anlaşılmıştır (Şencan, 2005). Bundan dolayı analizlerde kullanılan Psikolojik İyi Oluş ve Adil Dünya İnançları Ölçeklerine ait KMO ve Bartlett testleri sonuçlarının faktör analizi için yeterli ölçüde olduğu tespit edilmiştir. Ölçeklerin faktör analizi sonuçları aşağıda sunulmuştur.

Tablo 5. Adil Dünya İnancı Ölçeği Faktör Analizi Sonuçları

Madde	1	2
Genel olarak baktığımda, yaşadığım olaylar adildir.	,810	
Çoğunlukla ne hak ettiysem onu bulmuşumdur.	,797	
Hayatta başıma gelen olayların çok büyük bir kısmının adil olduğuna inanıyorum.	,661	
Bana karşı genellikle adil davranılmıştır.	,607	
Benimle ilgili verilen önemli kararların çoğunlukla adil olduğunu düşünüyorum.	,589	
Hayatımdaki adaletsizlikler istisnai durumlardır.	,521	
Eninde sonunda başıma gelen her şeyi hak ettiğime inanıyorum.	,810	
Uzun vadede insanların adaletsizliklerin üstesinden geleceğine inanıyorum.		,810
Adaletin her zaman adaletsizlikler karşısında galip geleceğinden eminim.		,797

Tablo 5. Adil Dünya İnancı Ölçeği Faktör Analizi Sonuçları (Devamı)

politik hayatta vs.) bir kural olmaktan ziyade birer istisna olduğuna inanıyorum		
İnsanların önemli kararlar verirken adil olmaya gayret ettiklerine inanıyorum.		0,67
İnsanların eninde sonunda ne hak ederlerse onu bulacaklarına inanıyorum.		,589
Dünyanın aslında adil bir yer olduğunu düşünüyorum.		,521

Tablo 6. Psikolojik İyi Oluş Ölçeği Faktör Analizi Sonuçları

Madde	1
Amaçlı ve anlamlı bir yaşam sürdürüyorum	,693
Ben iyi bir insanım ve iyi bir hayat yaşıyorum	,691
Günlük aktivitelerime bağlı ve ilgiliyim	,686
Sosyal ilişkilerim destekleyici ve tatmin edicidir	,683
Benim için önemli olan etkinliklerde yetenekli ve yeterliyim	,651
Geleceğim hakkında iyimserim	,632
İnsanlar bana saygı duyar	,616
Başkalarının mutlu ve iyi olmasına aktif olarak katkıda bulunurum	,476

Geçerlik kavramı, bireylere uygulanan testin ölçülmek istenen niteliği ne derece doğru olarak ölçtüğüyle ilgilidir. Soyut bir kavramı doğru bir biçimde ölçme derecesini açıklayan geçerlik tekniklerinden biri olan yapı geçerliliği ise testin ölçmek istediği davranış bağlamını test eder. Yapı geçerliğini incelemek amacıyla kullanılan yöntemlerden birisi de faktör analizidir (Büyüköztürk, 2021). Bu araştırmada da yapı geçerliğini incelemek maksadıyla faktör analizi tekniğiyle gerçekleştirilmiştir.

Bu araştırmada 13 maddeden oluşan adil dünya inançları ölçeğine yönelik faktör analizi yapılmış ve elde edilen faktör değerlerinin 0,4'ten büyük ve ,521 ile ,810 arasında değer aldığı belirtilmiştir. Bundan dolayı ölçeğe ait faktör yüklerinin yeterli olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yine araştırmada kullanılan 8 maddeden oluşan psikolojik iyi oluş ölçeğine yönelik faktör analizi yapılmış ve elde edilen faktör değerlerinin 0,4'ten büyük ve ,476 ile ,693 arasında değer aldığı belirtilmiştir. Bundan dolayı ölçeğe ait faktör yüklerinin yeterli olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

4.4.Ölçeklerin Güvenirlik Analizleri

Bu araştırmada kullanılan ölçeklerin güvenirlik analizlerine bakmak için Cronbach's Alpha (α) katsayısı hesaplanmış ve elde edilen değerler tabloda sunulmuştur.

Tablo 7. Araştırmada Kullanılan Ölçeklere İlişkin Güvenirlik Analizi

Ölçekler	Cronbach's Alpha (α)
PİÖÖ	,793
ADİÖ	,848

Cronbach's Alpha (α) katsayısı, bu çalışmada kullanılan ölçeklerin güvenirliğini değerlendirmek için kullanılmıştır. Cronbach alfa katsayısına göre güvenirlik aralıkları, $0.00 \leq 0.40 < 0.60$ ise ölçek güvenilir değil, $0.40 \leq 0.60 < 0.80$ ise oldukça güvenilir, $0.80 \leq 0.80 < 1.00$ ise yüksek derecede güvenilirdir (Kalaycı, 2009).

Araştırmada kullanılan 8 maddeden oluşan Psikolojik İyi Oluş Ölçeğine dair

gerçekleştirilen güvenirlik analizi neticesinde Cronbach's Alpha değerinin ,793 olduğu tespit edilmiştir. Araştırmada kullanılan ve 13 maddeden oluşan Adil Dünya İnancı Ölçeğine ilişkin yapılan güvenirlik analizi neticesinde ise Cronbach's Alpha değerinin ,848 olduğu tespit edilmiştir. Kalaycı (2009)'nın önermiş olduğu güvenirlik değerlerine göre, kullanılan ölçeklerden Psikolojik İyi Oluş Ölçeğinin oldukça güvenilir, Adil Dünya İnancı Ölçeğinin ise yüksek derecede güvenilir bir ölçek olduğu yorumu yapılabilir.

Bu aşamadan sonra araştırmada kullanılan ölçeklerden elde edilen toplam puanların tanımlayıcı istatistikî değerlerine bakılarak, elde edilen verilerin betimsel istatistik sonuçları incelenmiştir.

Tablo 8. Ölçme Aracı Puanları ile İlgili İstatistiksel Değerler

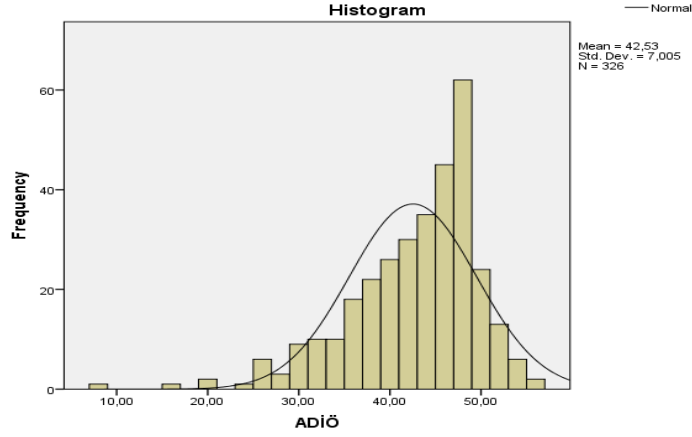
Ölçekler	N	$\bar{x}$	Ss	Sh $\bar{x}$	Min.	Maks.	Çarp.	Bask.
PİÖÖ	325	32.31	7.588	420	13.00	57.00	.178	.175
ADİÖ	326	42.53	7.005	.388	8.00	55.00	-1.22	2.21

PİÖÖ: Psikolojik İyi Oluş Ölçeği

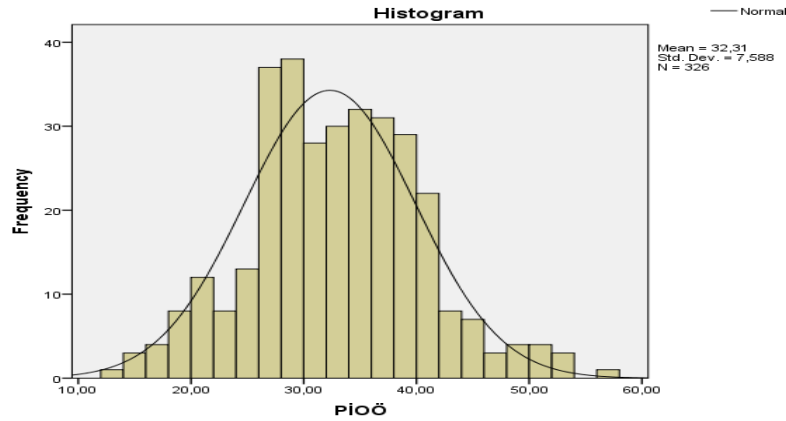
ADİÖ: Adil Dünya İnanc Ölçeği

Tablo 8, ölçeklerin toplam puanlarının aritmetik ortalaması, standart sapması, standart hatası, minimum ve maksimum toplam puanları ve çarpıklık ve basıklık değerlerine ilişkin tanımlayıcı istatistikleri içerir. Psikolojik İyi Oluş Ölçeği'nden toplam puanlar, aritmetik ortalaması $\bar{x}$ =32.31, standart sapması Ss=7.588 ve standart hatası Sh $\bar{x}$ =420'dir. En düşük puan 13.00 ve en yüksek puan 57.00'dir. Adil Dünya İnanc Ölçeği'nden alınan toplam puanların aritmetik ortalaması $\bar{x}$ =42.58, standart sapması Ss=7.01 ve standart hatası Sh $\bar{x}$ =0.388 olduğu bulundu. En düşük puan 8.00 ve en yüksek puan 55.00 idi. Gerçekleştirilen normallik analizi, araştırmada kullanılan PİÖÖ ölçme aracının çarpıklık ve basıklık katsayı değerlerinin -1.5 ile +1,5 arasında olduğunu gösterdi. Şekil 1, PİÖÖ ölçme aracına ait histogram grafiğidir. Verilerin çarpıklık ve basıklık kat sayılarının -1.5 ile +1,5 arasında olması, verilerin normal dağılıma uygun olduğunu gösterir (Büyüköztürk ve ark., 2014). ADİÖ ölçme aracının çarpıklık ve basıklık değerleri incelendiğinde, basıklık değerinin -1.5 ile +1,5 arasında olmadığı

görüüyor. Şekil 2 ADİÖ ölçme aracının histogram grafiğini göstermektedir. Bu nedenle, çarpıklık ve basıklık katsayı değerlerine göre araştırmada kullanılacak olan analizler, normal dağılım gösteren verilerde parametrik testler ve normal dağılım göstermeyen verilerde parametrik olmayan testler olarak belirlenmiştir.

Şekil 1. ADİÖ Histogram

Şekil 2. PİÖÖ Histogram

4.2. Araştırma Sorularına İlişkin Bulgular

Bu bölümde, kişisel bilgi formu ve ölçekler aracılığıyla elde edilen veriler doğrultusunda araştırma sorularına yönelik bulgular aşağıda sunulmuştur.

4.2.1 Sosyal hizmet alanında çalışan meslek elemanlarının genel ve bireysel adil dünya inanç düzeylerinin cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığına yönelik bulgular

Tablo 9. Adil Dünya İnancı Ölçeğinden Alınan Puanların Cinsiyete Göre Farklılaşp Farklılaşmadığının Gösteren “Mann Whitney U” Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	z	u	p
Kadın	15	65,60	5605			
				-,563	11480	.573
Erkek	11	59,42	17696			

Tablo 9 incelendiğinde, Adil Dünya İnancı Ölçeğinden alınan puanların cinsiyete göre farklılaşp farklılaşmadığına yönelik yapılan Mann Whitney U testi sonuçları görülmektedir. Analiz sonucuna göre Adil Dünya İnancı Ölçeğinden alınan puanların cinsiyete göre anlamlı bir farklılığının olmadığı görülmektedir ($z=-,563$, $p>0,05$). Tablo incelendiğinde Adil Dünya İnancı Ölçeği’nden alınan puanların sıra ortalamasında kadınların puanının (Ort.= 65,60) erkeklerin puanından (Ort.= 59,42) daha fazla olduğu görülmektedir.

4.2.2. Sosyal hizmet alanında çalışan meslek elemanlarının psikolojik iyi oluş düzeylerinin cinsiyete göre farklılaşp farklılaşmadığına yönelik bulgular

Tablo 10. Psikolojik İyi Oluş Ölçeğinden Alınan Puanların Cinsiyete Göre Farklılaşp Farklılaşmadığının Gösteren “Bağımsız Örneklem T” Testi Sonuçları

Cinsiyet	N	$\bar{x}$	Ss	F	P
Kadın	215	33,07	7.1		
				1,025	.312
Erkek	111	30,86	8,3		

Tablo 3 incelendiğinde Psikolojik İyi Oluş Ölçeğinden alınan puanların cinsiyete göre farklılaşp farklılaşmadığına yönelik yapılan bağımsız örneklem t testi sonuçları görülmektedir. Analiz sonucuna göre psikolojik iyi oluş ölçeğinden alınan puan ortalamalarının cinsiyete göre anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı görülmektedir.

(F=1,025, p>0,05).

4.2.3. Sosyal hizmet alanında çalışan meslek elemanlarının genel ve bireysel adil dünya inançları ile psikolojik iyi oluş düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesine yönelik bulgular

Tablo 11. Adil Dünya İnançları Ölçeği ve Psikolojik İyi Oluş Ölçeği Arasındaki İlişkiye İlişkin Spearman Brown Sıra Farkları Korelasyon Analizi Katsayı Değerleri

Değişkenler	PİÖÖ	ADİÖ
PİÖÖ	1	.329**
ADİÖ		1

**p<0.01, ADİÖ: Adil Dünya İnanç Ölçeği, GYİ: Geleceğe Yönelik İyimserlik

Tablo 4, Psikolojik İyi Oluş Ölçeği ve Adil Dünya İnancı Ölçeği arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığına dair Spearman Brown Sıra Farkları Korelasyon Analizi sonuçlarını göstermektedir. Tablo 11 incelendiğinde, Adil Dünya İnancı Ölçeğinden alınan puanlar ile Psikolojik İyi Oluş Ölçeğinden alınan puanlar arasında orta derecede anlamlı, pozitif bir ilişki bulunmuştur ($r=0.00$, $p<0.05$).

4.2.4. Sosyal hizmet alanında çalışan meslek elemanlarının adil dünya inanç düzeylerinin alanda çalışma süresine göre farklılaşıp farklılaşmadığına yönelik bulgular

Tablo 12. Adil Dünya İnançları Ölçeği ve Alanda Çalışma Süresi Arasındaki Farka İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları (ANOVA)

Çalışma Süresi	N	$\bar{x}$	Ss	F	p
1 yıldan az	21	40,48	5,870	,830	,529
1-5 yıl	83	42,43	6,759		
6-10 yıl	197	42,55	7,277		
11-15 yıl	17	44,47	6,115		

Tablo 12. Adil Dünya İnançları Ölçeği ve Alanda Çalışma Süresi Arasındaki Farka İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları (ANOVA) (Devamı)

16-20 yıl	6	43,00	8,149	
20 yıl ve üzeri	2	47,50	,707	

Tablo 12 incelendiğinde adil dünya inanç düzeyleri ile alanda çalışma süresinin arasında anlamlı bir fark olup olmadığına yönelik gerçekleştirilen Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) sonuçları görülmektedir. Tablo 12 incelendiğinde adil dünya inançları ölçeğinden alınan puanların ortalamalarının alanda çalışma süresine göre anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı görülmektedir ($F=,830$, $p>0,05$).

4.2.5.Sosyal hizmet alanında çalışan meslek elemanlarının Psikolojik iyi oluş düzeylerinin alanda çalışma süresine göre farklılaşıp farklılaşmadığına yönelik bulgular.

Tablo 13. Psikolojik İyi Oluş Ölçeği ve Alanda Çalışma Süresi Arasındaki Farka İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları (ANOVA)

Çalışma Süresi	N	$\bar{x}$	Ss	F	p
1 yıldan az	21	32,86	5,686	,476	,794
1-5 yıl	83	33,19	7,830		
6-10 yıl	197	31,86	7,569		
11-15 yıl	17	31,88	8,859		
16-20 yıl	6	34,33	9,136		
20 yıl ve üzeri	2	32,00	,000		

Tablo 13 incelendiğinde Psikolojik iyi oluş düzeyleri ile alanda çalışma süresinin arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığına yönelik gerçekleştirilen Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları (ANOVA) görülmektedir. Tablo incelendiğinde Psikolojik

iyi oluş ölçeğinden alınan puanların ortalamalarının alanda çalışma süresine göre anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı görülmektedir ($F=,476$, $p>0,05$).

4.2.6.Sosyal hizmet alanında çalışan meslek elemanlarının “Geleceğe Yönelik İyimserlik” düzeylerinin adil dünya inancı arasındaki ilişkinin incelenmesine yönelik bulgular

Tablo 14. Sosyal Hizmet Alanında Çalışan Meslek Elemanlarının “Geleceğe Yönelik İyimserlik” Düzeylerinin Adil Dünya İnancına Arasındaki İlişkinin İncelenmesine Yönelik Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları

Değişkenler	ADİÖ	GYİ
ADİÖ	1	.671**
GYİ		1

** $p<0.01$, ADİÖ: Adil Dünya İnanç Ölçeği, GYİ: Geleceğe Yönelik İyimserlik

Tablo 14, Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Analizi sonuçlarını göstermektedir. Bu analiz, Adil Dünya İnancı ölçeğinden alınan puanlar ile Psikolojik İyi Oluş Ölçeğindeki 7. Maddeden (Geleceğim hakkında iyimserim) alınan puanlar arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığına bakmaktadır. Tablo incelendiğinde, Adil Dünya İnancı ölçeğinden alınan puanlar ile Geleceğim hakkında iyimserim olarak adlandırılan Psikolojik İyi Oluş Ölçeğindeki 7. Madde arasında pozitif yönde yüksek düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($r=0.671$, $p<0.01$).

4.2.7.Sosyal hizmet alanında çalışan meslek elemanlarının “anlamlı ve amaçlı bir hayat sürdürme” düzeylerinin adil dünya inancı arasındaki ilişkinin incelenmesine yönelik bulgular

Tablo 15. Sosyal Hizmet Alanında Çalışan Meslek Elemanlarının “Anlamlı ve Amaçlı Bir Hayat Sürdürme” Düzeylerinin Adil Dünya İnancı ile İlişkisinin İncelenmesine Yönelik Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları

Değişkenler	ADİÖ	AABHS
ADİÖ	1	.705**
AABHS		1

**p<0.01, ADİÖ: Adil Dünya İnanç Ölçeği, AABHS: Anlamlı ve Amaçlı Bir Hayat Sürdürme

Tablo 14, Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Analizi sonuçlarını göstermektedir. Bu analiz, Adil Dünya İnancı ölçeğinden alınan puanlar ile Psikolojik İyi Oluş Ölçeğinde yer alan 1. Maddeden (Amaçlı ve anlamlı bir yaşam sürdürüyorum) alınan puanlar arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığına bakmaktadır. Tablo incelendiğinde, Adil Dünya İnancı ölçeğinden ve Psikolojik İyi Oluş Ölçeğinden 1. Maddeden (Amaçlı ve anlamlı bir yaşam sürdürüyorum) alınan puanlar arasında pozitif yönde yüksek düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($r=.705$, $p<0.01$)

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.1.Sonuçlar

Elde edilen araştırma sonuçları aşağıda verilmiştir.

1. Adil Dünya İnanc Ölçeğinden alınan verilerle yapılan analiz sonucuna göre, sosyal hizmet alanında çalışan meslek elemanlarının genel ve bireysel adil dünya inanç düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır.

2.Psikolojik iyi oluş ölçeğinden alınan verilerle yapılan analiz sonucuna göre sosyal hizmet alanında çalışan meslek elemanlarının psikolojik iyi oluş düzeylerinin cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır.

3.Sosyal hizmet alanında çalışan meslek elemanlarının adil dünya inançlarının psikolojik iyi oluş düzeyleri arasında ilişkinin incelenmesine yönelik yapılan analiz sonucuna göre adil dünya inancı ölçeğinden ve psikolojik iyi oluş ölçeğinden alınan puanlar arasında pozitif yönde, orta derecede anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($r=.00$, $p<0,05$).

4.Adil dünya inançları ölçeğinden alınan puanların ortalamalarının alanda çalışma süresine göre anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır ($F=,830$, $p>0,05$).

5.Psikolojik iyi oluş ölçeğinden alınan puanların ortalamalarının alanda çalışma süresine göre anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır ($F=,476$, $p>0,05$).

6.Adil Dünya İnancı ölçeğinden alınan puanlar ile Psikolojik İyi Oluş Ölçeğinde yer alan 7. Maddeden (Geleceğim hakkında iyimserim) alınan puanlar arasında pozitif yönde yüksek düzeyde anlamlı ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır ($r=.671$, $p<0.01$).

7.Adil Dünya İnancı ölçeğinden alınan puanlar ile Psikolojik İyi Oluş Ölçeğindeki 1. Maddeden (Amaçlı ve anlamlı bir yaşam sürdürüyorum) alınan puanlar arasında pozitif yönde yüksek düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur ($r=.705$, $p<0.01$).

5.2.Tartışma

Bu bölüm ele alınan ve bulguları ile açıklanan çalışma sorularının tartışıldığı kısımdır. Çalışmamız da sosyal hizmet alanında görev yapan meslek elemanlarının adil dünya inançlarının psikolojik iyi oluşlarına etkisi incelenmek istenmiştir. Literatür incelendiğinde söz konusu iki kavramın; psikolojik iyi oluş ile adil dünya inançlarının sosyal hizmet alanında çalışan meslek elemanlarına etkisinin incelendiği çalışma sayısının kısıtlı olduğu görülmekle birlikte aşağıda bu çalışmaya paralellik gösterebileceği düşünülen birkaç çalışmaya yer verilmiştir.

Örnek ve diğerleri (2022: 241) tarafından yapılan araştırmada iş becerikliliği ile çalışanların psikolojik iyi oluş düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. Üniversite personeli üzerinde yürütülen çalışmaya hem akademik hem de idari personel olarak görev yapan toplam 330 personel katılım sağlamıştır. Çalışmanın sonunda iş becerikliliği ile psikolojik iyi oluş arasında pozitif yönlü anlamlı ilişki olduğu bulunmuş, bunun yanında iş becerikliliği alt boyutları ile psikolojik iyi oluş alt boyutları arasındaki ilişkilerin de pozitif yönlü ve anlamlı olduğu bulunmuştur.

Keleş (2017: 154) tarafından yapılan araştırmada anlamlı iş algısı ile psikolojik iyi oluş arasındaki ilişkinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Söz konusu çalışmaya bankacılık sektöründe çalışan toplam 162 çalışan dahil edilmiştir. İlgili çalışmada anlamlı iş algısı ile psikolojik iyi oluş arasındaki ilişkinin pozitif yönlü ve anlamlı olduğu bulunmuştur. Bu kapsamda çalışanların yaptıkları işi anlamlı bir iş olarak görmelerinin psikolojik iyi oluşu arttırdığı tespit edilmiştir.

Ajala ve Bolarinwa (2015: 1) tarafından yapılan araştırmada Nijerya'nın Osun Eyaleti Yerel Yönetim Hizmetinde Çalışanların Örgütsel Adaleti ve Psikolojik iyi oluşları üzerindeki etkilerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışmaya 317 çalışan dahil edilmiştir. Araştırmanın sonunda dağıtım adaleti ile psikolojik iyi oluş arasında anlamlı bir ilişki olduğu, işlemsel adalet ile psikolojik iyi oluş arasında anlamlı bir ilişki olduğu, etkileşimsel adalet ile psikolojik iyi oluş arasında anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna varılmıştır.

Garg ve diğerleri (2014: 264) tarafından yapılan araştırmada Adalet algısı çalışanların psikolojik iyi oluşlarını etkileyip etkilemediğine ilişkin incelenmesi

amaçlanmıştır. Çalışmaya 195 dahil edilmiştir. Çalışmanın sonunda adaletin psikolojik iyi oluşun önemli bir yordayıcısı olduğu, ancak ilginç bir şekilde psikolojik iyi oluşun yaşam boyutunda adalet boyutunun hiçbirini yordamadığı, bilişsel olarak tatmin olan çalışanların psikolojik iyi oluş düzeylerini desteklediği sonucuna varılmıştır.

Yapılan çalışmalar gösteriyor ki adalet olgusu ve psikolojik iyi oluş arasında anlamlı ilişkinin saptandığı çalışmalar olmak ile birlikte yine psikolojik iyi oluşun yaşam boyutunda adalet olgusunu yordamadığı çalışmalar da bulunmaktadır. Aşağıda çalışmamızda edinilen bulguların tartışılmasına yer verilmiştir.

5.2.1. Temel Değişkenlerden Olan ‘Cinsiyete’ İlişkin Bulguların Tartışılması

Bu araştırmada öncelikli olarak sosyal hizmet alanında çalışan meslek elemanlarının genel ve bireysel adil dünya inançları ile psikolojik iyi oluş düzeylerinin cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığını bakılmıştır. Araştırma katılan 215 kadın katılımcının puan ortalamaları araştırmaya katılan 111 erkek katılımcının puan ortalamasından fazla olduğu görülmüştür. Kadınların ve erkeklerin Psikolojik İyi Oluş ve Adil Dünya İnancı Ölçeğinden aldıkları puanlar arasında anlamlı düzeyde bir farklılık yoktur ($p>0,05$). Bu bulgular, ortalamalar arasında görülen farklılığın anlamlı olup olmadığını belirlemek için Mann Whitney U Testi ve bağımsız örneklem t testi kullanılarak elde edildi.

Adil dünya inancı düzeyi ve cinsiyet arasındaki ilişkiye bakıldığında literatürde farklı sonuçlar elde edilen çalışmaların da var olduğu anlaşılmıştır. Cinsiyet ve adil dünya inancı düzeyi ile ilgili yapılmış olan bir çalışmada erkeklerin kadınlara nazaran daha fazla oranda adil dünya inanç düzeyi seviyesinde oldukları sonucunu elde etmiş olup (Ambrosio, 1990), cinsiyet ve adil dünya inanç düzeyi arasında anlamlı bir farklılık olmadığını ortaya koyan (Benson, 1992; Caputi, 1994; Çetinalp Şahin, 2014; Giray, 2009; O’Connur ve ark., 1996; Uğur, 2007; Wagstaff, 1983) araştırmalar bulunurken, kadınların erkeklere oranla daha yüksek adil dünya inanç düzeyine sahip olduğu ile alakalı literatürde herhangi bir çalışma bulunmamaktadır.

Literatür incelendiğinde, yapılan birtakım çalışmalar da göstermektedir ki, kadınların erkeklere göre genel olarak daha düşük adil dünya inançları olduğu

görülmüştür. Bununla birlikte, cinsiyet değişkenine bağlı olarak bireysel adil dünya inançları arasında bir fark yoktur (Kurtay, 2018; Yancı Sağlam, 2019).

Çalışmamızda elde etmiş olduğumuz adil dünya inancı ve psikolojik iyi oluş düzeylerinin cinsiyete göre farklılaşmadığı bulgusunun yapılan birçok araştırma ile paralellik gösterdiği bulgusuna varılmış olup çalışmamızda edinilmiş diğer bulguların da literatüre için yararlı olacağı umulmaktadır.

5.2.2. Sosyal hizmet alanında çalışan meslek elemanlarının genel ve bireysel adil dünya inançları ile psikolojik iyi oluş düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesine yönelik bulguların tartışılması

Bu çalışmada yapılan analiz sonucuna göre sosyal hizmet alanında görev yapan meslek elemanlarının genel ve bireysel adil dünya inançları ile psikolojik iyi oluş düzeyleri arasında orta derece anlamlı, pozitif bir ilişki bulunmuştur. Bu ilişkiye Spearman Brown Sıra Farkları Korelasyon Analizi ile ulaşılmıştır.

Araştırma sorusunun cevap aradığı bu ilişkiye benzer ilişkilerin incelendiği araştırmalara literatürde bakıldığında; Biçkes ve Akkaya (2021: 1) tarafından yapılan bir araştırmada çalışma ortamlarında maruz kalınan zorbalık ve ruhsal sağlık arasındaki ilişkide adil dünya inancının düzen oluşturmadaki rolünü incelenmiştir. Araştırmaya Kayseri ilinde özel sektör işletmelerinde çalışmakta olan iş görenler katılım sağlamış ve 411 adet anket formu kullanılmıştır. Araştırma sonucunda çalışanların ruh sağlığını hem kişisel ilişkilere dayalı hem de işle ilgili zorbalığın olumsuz yönde etkilediği tespit edilmiştir. Araştırmadan edinilen bulgulara göre ruhsal sağlık ile kişi ilişkili zorbalık arasındaki ilişkide genel adil dünya inancı ve bireysel adil dünya inancı boyutları düzene koyucu görev üstlenirken, ruhsal sağlık ile iş ilişkili zorbalık arasındaki ilişkide genel adil dünya inancı ve bireysel adil dünya inancı boyutlarının düzene koyucu bir görevinin olmadığı görülmüştür.

Çalışmamızda elde etmiş olduğumuz genel ve bireysel adil dünya inancı ve psikolojik iyi oluş düzeyi arasındaki ilişkinin yapılan araştırmalar ile tam olarak benzer değişkenleri içermediği göz önüne alındığında araştırma bulgularının paralellik gösterdiği yorumunu yapmamızın tam olarak doğru olmadığını düşünmekle birlikte çalışmamızda edinilmiş bulguların da literatüre adına yararlı olacağı umulmaktadır.

5.2.3. Sosyal hizmet alanında çalışan meslek elemanlarının adil dünya inanç

düzeylerinin alanda çalışma süresine göre farklılaşıp farklılaşmadığına yönelik bulguların tartışılması

Adil dünya inanç düzeyleri ile alanda çalışma süresinin arasında anlamlı bir fark olup olmadığına yönelik gerçekleştirilen Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) sonuçları incelendiğinde adil dünya inançları ölçeğinden alınan puanların ortalamalarının alanda çalışma süresine göre anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı görülmektedir ($F=,830$, $p>0,05$).

Konu ile ilgili literatür incelendiğinde adil dünya inancı değişkeni ile bir çok değişken, örneğin; akran zorbalığı, fiziksel sıkıntıların semptomları, sosyal destek, iş ve yaşam tatmini, tükenmişlik seviyeleri gibi değişkenlerle çalışma yapılmış ancak çalışmamızda yer verilen alanda çalışma süreleri ile ilgili herhangi bir çalışmaya rastlanmamış olup, çalışmamızda elde edilen bulguların literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

5.2.4.Sosyal hizmet alanında çalışan meslek elemanlarının Psikolojik iyi oluş düzeylerinin alanda çalışma süresine göre farklılaşıp farklılaşmadığına yönelik bulguların tartışılması

Psikolojik iyi oluş düzeyleri ile alanda çalışma süresinin arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığına yönelik gerçekleştirilen Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçlarına incelendiğinde Psikolojik iyi oluş ölçeğinden alınan puanların ortalamalarının alanda çalışma süresine göre anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı görülmektedir ($F=,476$, $p>0,05$).

Aydoğan (2019: 5) tarafından yürütülen bir çalışmada, öğretmenlerin okul dinamiği ile ilgili tutumları, psikolojik iyi oluş düzeylerinin bir göstergesi olarak değerlendirildi. Araştırma, İstanbul ili Gaziosmanpaşa ilçesindeki Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı 897 ortaokul öğretmeninden oluşuyordu. Çalışma, eğitim ve öğretim ortamı alt boyutlarının, liderlik, katılım ve iş birliği alt boyutlarıyla karşılaştırıldığında daha olumlu algılandığı sonucuna varmıştır. Öğretmenlerin yaşamlarının amaçlı ve anlamlı olduğu söyleniyor. Çalışma, öğretmenlerin yaş, cinsiyet ve mesleki kıdemleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğunu gösterdi. Öğretmenlerin örgüt iklimi algıları ile yaş, cinsiyet ve mesleki kıdemleri arasında anlamlı bir fark var. Okul

dinamiğine ilişkin algılarının psikolojik iyi oluş düzeylerini yordama gücünün yüzde on beş olduğu belirlenmiştir.

Literatür de yer alan ve yukarıda da bir örneği sunulan çalışma incelendiğinde okul dinamiği ve mesleki kıdemin alanda çalışma süresine göre şekilleneceği düşünüldüğünden bu başlık altında bu çalışmanın örneğine yer verilmiştir. Yapılmış olan çalışma ile araştırmamızın sonuçlarının paralelik göstermediği görülmüş olup, çalışmamıza başlarken alanda çalışma süresinin psikolojik iyi oluş düzeyi üzerinde anlamlı bir farklılık göstereceği düşüncesiyle yola çıkılmış ancak elde edilen sonuçlar bize gösteriyor ki alanda çalışma süresi hem adil dünya inanç üzerinde hem de psikolojik iyi oluş düzeyin üzerinde anlamlı bir farklılık oluşturmamaktadır. Bu sebeple yapmış olduğumuz araştırmanın bu konu bazında farklı bir bakış açısı oluşturduğunu hem de bunun sebepleri ile ilgili yeni çalışmalar yapılabileceğine dair bir kapı araladığını söylemenin mümkün olduğu düşünülmektedir.

5.2.5.Sosyal hizmet alanında çalışan meslek elemanlarının “Geleceğe Yönelik İyimserlik” düzeylerinin adil dünya inancı arasındaki ilişkinin incelenmesine yönelik bulguların tartışılması

Adil Dünya İnancı ölçeğinden alınan puanlar ile Psikolojik İyi Oluş Ölçeğindeki 7. Maddeden (Geleceğim hakkında iyimserim) alınan puanlar arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığı incelendiğinde Adil Dünya İnancı ölçeğinden alınan puanlar ile Geleceğim hakkında iyimserim olarak adlandırılan Psikolojik İyi Oluş Ölçeğindeki 7. Madde arasında pozitif yönde yüksek düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($r=0.671$, $p<0.01$). Çalışmanın bu kısmında elde edilen bulgu bize göstermektedir ki sosyal hizmet alanında çalışan meslek elemanlarının adil dünya inanç düzeylerinin yüksek olması geleceklerini hakkında iyimser olmalarını büyük ölçüde etkilemekte ve yaşamlarına bu şekilde bir katkı sağlamaktadır. Literatür incelendiğinde adil dünya inancı ve gelecek hakkında iyimserlik olgusuna dair çalışmamızla paralellik gösteren herhangi bir çalışma bulunmamaktadır.

5.2.6.Sosyal hizmet alanında çalışan meslek elemanlarının “anlamlı ve amaçlı bir hayat sürdürme” düzeylerinin adil dünya inancı arasındaki ilişkinin incelenmesine yönelik bulguların incelenmesi

Araştırma sorusuna yönelik yapılan Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Analizi sonuçlarını göstermektedir ki Adil Dünya İnancı ölçeğinden alınan puanlar ile Psikolojik İyi Oluş Ölçeğinde yer alan 1. Maddeden (Amaçlı ve anlamlı bir yaşam sürdürüyorum) alınan puanlar arasında pozitif yönde yüksek düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmaktadır ($r=.705$, $p<0.01$).

Litaratür incelendiğinde Polatcı ve diğerleri (2020: 217) tarafından yürütülen araştırmada çalışma başarısı ile adil dünya inancı arasındaki etkileşimin yaşam tatminini nasıl etkilediği incelenmiştir. Araştırmaya Trabzon ilin de çağrı merkezinde görev yapan 167 müşteri temsilcisi katılmıştır. Araştırmanın sonucunda performans ve adil dünya inancı arasındaki etkileşimde yaşam tatmininin tam aracılık rolüne sahip olduğu tespit edilmiştir. Aynı çalışmada adil dünya inancı ve çalışma performansı arasındaki ilişkinin de pozitif yönlü ve anlamlı olduğu bulunmuş, bu kapsamda çalışanlarda adil dünya inancının yüksek olmasının iş performansının da yükselmesine katkı sağlayacağı ifade edilmiştir.

Araştırmamıza benzerlik gösteren çalışmalar incelendiğinde yaşam tatminin de, anlamlı ve amaçlı bir hayat sürdürmenin de adil dünyaya duyulan inanç düzeyi ile arasında yüksek düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir.

5.3.Öneriler

Bu araştırmada ulaşılan sonuç ve bulgular baz alınarak sonraki araştırmalar için yapılan öneriler aşağıdaki gibidir:

1.Bu çalışma sosyal hizmet alanında çalışan meslek elemanlarının çalıştığı bakanlık ve özel kuruluşların ayırımı yapılmadan örnekleme dahil edilmiştir. Daha spesifik bir çalışma yapılabilir (Örn: Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'na bağlı çalışan meslek elemanları)

2. Bu çalışma Türkiye genelinde sosyal hizmet alanında çalışan meslek elemanlarını kapsamaktadır. Suç oranları, dezavantajlı grupların fazlalığı, boşanma oranları gibi vaka durumlarının nüfusa oranla fazla ve az olduğu iller belirlenerek yapılabildiği farklılıklar üzerine çalışmalar yapılabilir.

3.Çalışmada yer verilen Psikolojik İyi Oluşu etkileyen faktörler konusunda daha derinlemesine bir çalışma yapılarak söz konusu faktörlerin adil dünya inancı düzeyi ile ilişkisi üzerine bir çalışma yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Acar, H. (2014). Manevi İyi Oluş ile Dindarlık Arasındaki İlişki Üzerine Bir Değerlendirme. *Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 18(2), 391-412.
- Acaray, A. (2019). Örgüt Temelli Özsaygının İş Performansına Etkisinde Psikolojik İyi Oluş ve Çalışmaya Tutkunluğun Aracılık Rolü. *Business and Economics Research Journal*, 10(3), 735-748.
- Ajala, E. M., & Bolarinwa, K. O. (2015). Organisational Justice And Psychological Well-Being of Employees in The Local Government Service of Osun State, Nigeria. *African Research Review*, 9(4), 55-72.
- Ambrosio, A. L. ve Sheehan, E. P. (1990). Factor analysis of the just world scale. *Journal of Social Psychology*, 130 (3), 413-416.
- Amin, Z., & Akbar, K. P. (2013). Analysis of Psychological Well-Being And Turnover Intentions of Hotel Employees: An Empirical Study. *International Journal of Innovation and Applied Studies*, 3(3), 662-671.
- Arslan, A., & Tura, G. (2022). Öğretmenlerin Psikolojik İyi Oluşlarının Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi: Yüksekova Örneği. *Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(2), 212-234.
- Ateş, B., & Sağar, M. E. (2022). Psikolojik Danışman Adaylarında Akademik Başarının Yordayıcısı Olarak Psikolojik Sağlamlık, Bilişsel Esneklik ve Öz-Yeterlik. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24(1), 1-9. <https://doi.org/10.17556/erziefd.894637>
- Aydın, A. (2014). *Eğitim Psikolojisi*. Pegem akademi.
- Aydoğan, İ. (2019). *Öğretmenlerin Psikolojik İyi Oluş Düzeylerinin Yordayıcısı Olarak Okul İklimi Algıları*. Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Eğitim Yönetimi ve Denetimi Ortak Yüksek Lisans Programı, İstanbul.
- Bahadır, E. (2009). *Sağlıkla İlgili Fakültelerde Eğitime Başlayan Öğrencilerin Psikolojik Sağlamlık Düzeyleri*. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Bartholomaeus, J. D. (2021). *The Empowering Role of the Belief in a Just World for the Self in Adaptive Psychological Functioning*. Doctoral dissertation, School of Psychology The University of Adelaide, Avustralya.

- Bartholomaeus, J., & Strelan, P. (2021). The Empowering Function of The Belief in a Just World For The Self in Mental Health: A Comparison of Prisoners and Non-Prisoners. *Personality and Individual Differences*, 179, 1-7.
- Benson, D. (1992). Why Do People Believe in a Just World: Testing Explanations. *Sociological Spectrum*, 12, 73-104.
- Biçkes, D. M., & Akkaya, E. (2021). İş Yerinde Zorbalık ve Ruhsal Sağlık Arasındaki İlişki: Adil Dünya İnancının Düzenleyici Rolü. *Social, Mentality and Researcher Thinkers Journal*, 7(45), 1000-1014.
- Bolat, Z. (2013). *Üniversite Öğrencilerinin Psikolojik Sağlamlık ve Öz-Anlayışları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Calsavara, A. J., Costa, P. A., Nobre, V., & Teixeira, A. L. (2020). Prevalence and Risk Factors For Post-Traumatic Stress, Anxiety, and Depression in Sepsis Survivors After ICU Discharge. *Brazilian Journal of Psychiatry*, 43, 269-276.
- Cann, A., & Collette, C. (2014). Sense of Humor, Stable Affect, and Psychological Well-Being. *Europe's Journal of Psychology*, 10(3), 465-479.
- Ciarrochi, J., Heaven, P. C., & Davies, F. (2007). The Impact of Hope, Self-Esteem, and Attributional Style on Adolescents' School Grades and Emotional Well-being: A Longitudinal Study. *Journal of Research in Personality*, 41(6), 1161-1178.
- Çankaya, M. (2020). Sağlık Çalışanlarında Algılanan Örgütsel Destek ve Psikolojik İyi Oluşun İşten Ayrılma Niyeti Üzerindeki Etkisi. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 7(8), 79-98.
- Çankır, B., & Yener, S. (2017). *İş'te Pozitif Davranış*. İstanbul: Çizgi Kitabevi.
- Çataloğlu, B. (2011). *Madde Kullanan ve Kullanmayan Ergenlerin Psikolojik Sağlamlık ve Aile İşlevleri Açısından Karşılaştırılması*. Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Çiçek, B., & Almalı, V. (2020). COVID-19 Pandemisi Sürecinde Kaygı Öz-yeterlilik ve Psikolojik İyi Oluş Arasındaki İlişki: Özel Sektör ve Kamu Çalışanları Karşılaştırması. *Electronic Turkish Studies*, 15(4), 242-260.
- Dablan, Ö. (2022). *Mülteci/Sığınmacılarla Çalışan Profesyonellerde Adil Dünya İnancının İkincil Travmatik Stres Üzerine Etkisi: Psikolojik Dayanıklılığın Aracı Rolü*. Yüksek Lisans Tezi, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.

- De Caroli, M. E., & Sagone, E. (2014). Belief in a Just World, Prosocial Behavior, and Moral Disengagement in Adolescence. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 116, 596-600.
- Değerli, F. İ., & Birol, Z. (2020). İşe Bağlılık ve Adil Dünya İnancı: Kamu Çalışanları Üzerine Bir Araştırma. *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(Ek), 104-109.
- Demirsu, Ö. (2018). *Üniversite Öğrencilerinde Algılanan Ebeveyn Tutumları ile Sürekli Kaygı Düzeyi Arasındaki İlişkide Anksiyete Duyarlılığının ve Psikolojik Dayanıklılığın Aracı Roller*. Yüksek Lisans Tezi, Işık Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Devonish, D. (2013). Workplace Bullying, Employee Performance And Behaviors: The Mediating Role of Psychological Well-Being. *Employee Relations*, 35(6), 630-647.
- Doğan-Arslan, A. (2019). *Ortaöğretim Öğrencilerinin Algıladıkları Duygusal İstismar İle Adil Dünya İnançlarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sivas.
- Eraslan-Çapan, B., & Arıcıoğlu, A. (2014). Psikolojik Sağlamlığın Yordayıcısı Olarak Affedicilik. *International Journal of Educational Research*, 5(4), 70-82.
- Ertürk, A., Kara, S. B. K., & Güneş, D. Z. (2016). Duygusal Emek ve Psikolojik İyi Oluş: Bir Yordayıcı Olarak Yönetmel Destek Algısı. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(4), 1723-1744.
- Farren, J., Jalmbrant, M., Falconieri, N., Mitchell-Jones, N., Bobdiwala, S., Al-Memmar, M., & Bourne, T. (2022). Prognostic Factors For Post-Traumatic Stress, Anxiety and Depression In Women After Early Pregnancy Loss: A Multi-Centre Prospective Cohort Study. *BMJ Open*, 12(3), 1-8.
- Foody, M., McGuire, L., Kuldass, S., & O'Higgins Norman, J. (2019). Friendship Quality and Gender Differences in Association With Cyberbullying Involvement and Psychological Well-Being. *Frontiers in Psychology*, 10, 1-13.
- Freeborn, D. K. (2001). Satisfaction, Commitment, And Psychological Well-Being Among HMO Physicians. *Western Journal of Medicine*, 174(1), 13-18.
- Furnham, A. (1997) Just word beliefs in twelve societies. *Journal of Social Psychology*, 133 (3), 317-340.
- Gallie, D., Zhou, Y., Felstead, A., Green, F., & Henseke, G. (2017). The Implications of Direct Participation For Organisational Commitment, Job Satisfaction And Affective Psychological Well-Being: A Longitudinal Analysis. *Industrial Relations Journal*, 48(2), 174-191.

- Garg, P., Rastogi, R., & Paul, H. (2014). Does Perception of Justice Effect Psychological Well-Being of Employees?. *International Journal of Society Systems Science*, 6(3), 264-284.
- Gilbreath, B., & Benson, P. G. (2004). The Contribution of Supervisor Behaviour To Employee Psychological Well-Being. *Work & Stress*, 18(3), 255-266.
- Göçen, A. (2019). Öğretmenlerin Yaşam Anlamı, Psikolojik Sermaye ve Cinsiyetinin Psikolojik İyi Oluşlarına Etkisi. *Cumhuriyet Uluslararası Eğitim Dergisi*, 8(1), 135-153.
- Gökler-Danışman, I., & Berberoğlu, E. (2016). Suça Yönelen Ergenlerde, Çocukluk Döneminde Örseleyici Yaşantılara Maruz Kalma Düzeyi ile Adil Dünya İnancı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Anatolian Journal of Psychiatry/Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 17(2), 111-119.
- Gümüşay, M., Koç, M. C., & Turhan, M. (2023). Kick Boks Sporcularının Rekreasyonel Spor İyi Oluş Düzeylerinin İncelenmesi. *Uluslararası Spor Bilimleri Öğrenci Çalışmaları*, 5(1), 46-59.
- Hamed, R. A., Abd Elaziz, S. Y., & Ahmed, A. S. (2020). Prevalence and Predictors of Burnout Syndrome, Post-Traumatic Stress Disorder, Depression, and Anxiety in Nursing Staff in Various Departments. *Middle East Current Psychiatry*, 27, 1-8.
- Hatch, R., Young, D., Barber, V., Griffiths, J., Harrison, D. A., & Watkinson, P. (2018). Anxiety, Depression and Post Traumatic Stress Disorder After Critical Illness: A UK-Wide Prospective Cohort Study. *Critical Care*, 22, 1-13.
- Housen, T., Lenglet, A., Ariti, C., Shah, S., Shah, H., Ara, S., & Pintaldi, G. (2017). Prevalence of Anxiety, Depression and Post-Traumatic Stress Disorder in The Kashmir Valley. *BMJ Global Health*, 2(4), 1-12.
- Huppert, F. A. (2009). Psychological Well-Being: Evidence Regarding its Causes and Consequences. *Applied Psychology: Health and Well-Being*, 1(2), 137-164.
- Kanbur, E., & Mazioglu, V. (2021). Psikolojik İyi Oluşun İş Becerikliliği Üzerine etkisi. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 10(2), 1839-1857.
- Karaçam, A., & Pular, A. (2016). Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Başarı Algısı, Akademik İyimserlik, Psikolojik İyi Oluş ve Fiziksel Saygı Düzeylerinin İncelenmesi. *Uşak Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 1-22.
- Karasar, N. Bilimsel Araştırma Yöntemi. 32. Baskı. Ankara: Nobel Yay Dağıtım. 2017.
- Kılıç, Y. (2022). 18-65 Yaş Arası Bireylerin Suç Korkusu Düzeyleri İle Toplumsal Cinsiyet Algısı ve Adil Dünya İnancı Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Haliç Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Kılınç, S., & Torun, F. (2011). Adil Dünya İnancı. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 3(1), 1-14.

- Koç, M., & Keklik, İ. (2020). Hacettepe Üniversitesi'nde Çalışan Araştırma Görevlilerinin Psikolojik İyi Oluş Düzeylerinin Yordanması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 35(1), 107-119.
- Köse, M. (2020). *Bireylerin Spor Yapma Durumlarına Göre Kişilik Tipleri ve Psikolojik İyi Oluş Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Ömer Halisdemir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde.
- Kuiper, N. A., & McHale, N. (2009). Humor Styles as Mediators Between self-Evaluative Standards and Psychological Well-Being. *The Journal of Psychology*, 143(4), 359-376.
- Kurtay, C. (2018). Evlilikte kadına yönelik fiziksel şiddeti meşru görme ile cinsiyetçi tutumlar ve adil dünya inancı arasındaki ilişkinin incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Arel Üniversitesi, İstanbul.
- Lehavot, K., & Simoni, J. M. (2011). The Impact of Minority Stress on Mental Health and Substance Use Among Sexual Minority Women. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 79(2), 159.
- Li, Y., Scherer, N., Felix, L., & Kuper, H. (2021). Prevalence of Depression, Anxiety and Post-Traumatic Stress Disorder in Health Care Workers During the COVID-19 Pandemic: A Systematic Review and Meta-Analysis. *PloS one*, 16(3), e0246454
- Lipkus, I., Dalbert, C., ve Siegler, I., (1996). The Importance of Distinguishing The Belief in a Just World For Self Versus For Others: Implications For Psychological Well-Being. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 22, 666–677
- Whatley, M. A. (1993) Belief in a Just Word Scale: Unidimensional or multidimensional? *Journal of Social Psychology*, 133 (4), 547-552
- Matalon, N., Dorman-Ilan, S., Hasson-Ohayon, I., Hertz-Palmor, N., Shani, S., Basel, D., & Gothelf, D. (2021). Trajectories of Post-Traumatic Stress Symptoms, Anxiety, and Depression in Hospitalized COVID-19 Patients: A One-Month Follow-Up. *Journal of Psychosomatic Research*, 143, 1-5.
- McLeod, B. D., Wood, J. J., & Weisz, J. R. (2007). Examining the Association Between Parenting and Childhood Anxiety: A Meta-Analysis. *Clinical Psychology Review*, 27(2), 155-172.
- Mealer, M. L., Shelton, A., Berg, B., Rothbaum, B., & Moss, M. (2007). Increased Prevalence of Post-Traumatic Stress Disorder Symptoms in Critical Care Nurses. *American Journal of Respiratory and Critical Care Medicine*, 175(7), 693-697.

- Mehnert, A., Lehmann, C., Graefen, M., Huland, H., & Koch, U. (2010). Depression, Anxiety, Post-Traumatic Stress Disorder and Health-Related Quality of Life and its Association With Social Support in Ambulatory Prostate Cancer Patients. *European Journal of Cancer Care*, 19(6), 736-745.
- Montada, L., & Lerner, M. J. (Eds.). (1998). *Responses to Victimizations and Belief in a Just World*. Springer Science & Business Media.
- Nyberg, A., Holmberg, I., Bernin, P., & Alderling, M. (2011). Destructive Managerial Leadership And Psychological Well-Being Among Employees in Swedish, Polish, And Italian Hotels. *Work*, 39(3), 267-281.
- Ok, Y. (2019). *Adil Dünya İnancı, Öz Yeterlilik, İşyeri Saldırganlığı ve İşyerinde Engelliye Yönelik Tutumlar Arasındaki İlişkiler*. Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Osanmaz, H., & Biçkes, D. M. (2020). *Algılanan Sosyal Desteğin Sosyal Girişimcilik Eğilimi Üzerindeki Etkisi: Adil Dünya İnancının Düzenleyici Rolü*. Yüksek Lisans Tezi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Nevşehir.
- Oskrochi, G., Bani-Mustafa, A., & Oskrochi, Y. (2018). Factors Affecting Psychological Well-Being: Evidence From Two Nationally Representative Surveys. *PloS One*, 13(6), 1-14.
- Otto, K., & Dalbert, C. (2005). Belief in a Just World and its Functions For Young Prisoners. *Journal of Research in Personality*, 39(6), 559-573.
- Öcel, H. (2011). İşyeri Zorbalığı ve Fiziksel Rahatsızlık Belirtileri: Adil Dünya İnancının Düzenleyici Rolü. *Türk Psikoloji Dergisi*, 26(68), 76-86.
- Öcel, H., & Aydın, O. (2010). Adil Dünya İnancı ve Cinsiyetin Üretim Karşıtı İş Davranışları Üzerindeki Etkisi. *Türk Psikoloji Dergisi*, 25(66), 73-83.
- Öz, F., & Bahadır-Yılmaz, E. (2009). Ruh Sağlığının Korunmasında Önemli Bir Kavram: Psikolojik Sağlamlık. *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 16(3), 82-89.
- Özbek, T. (2022). *Bireylerin Algılanan Helikopter Ebeveyn Tutumları İle Psikolojik İyi Oluş Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Özdemir, E. (2021). *Ergenlerin Algıladığı Anne-Baba Tutumlarının Depresyon, Anksiyete ve Stres Düzeyleri İle İlişkinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, KTO Karatay Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Konya.

- Özen, Y. (2010). KİŞİSEL SORUMLULUK BAĞLAMINDA ÖZNEL VE PSİKOLOJİK İYİ OLUŞ SOSYAL PSİKOLOJİK BİR DEĞERLENDİRME. *Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*(4), 46-58.
- Özer, E. (2013). *Üniversite Öğrencilerinin Psikolojik Sağlamlık Düzeylerinin Duygusal Zeka ve Beş Faktör Kişilik Özellikleri Açısından İncelenmesi*. Doktora Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Özmete, E. (2016). Evli Kadınlar ve Erkekler İçin Psikolojik İyi Oluş Ölçeğinin Türkçe'ye uyarlaması. *Bilig*, 78, 361-391.
- Perez, J. A. (2012). Gender Difference in Psychological Well-Being Among Filipino College Student Samples. *International Journal of Humanities and Social Science*, 2(13), 84-93.
- Polatçı, S., Baygın, E., & Sobacı, F. (2020). Adil Dünya İnancı ile İş Performansı Arasındaki Etkileşim: Aracı Değişken Olarak Yaşam Tatmini. *Journal of Organizational Behavior Review*, 2(2), 217-232.
- Prasad, K. D. V., Vaidya, R. W., & Mangipudi, M. R. (2020). Effect of Occupational Stress And Remote Working on Psychological Well-Being of Employees: An Empirical Analysis During Covid-19 Pandemic Concerning Information Technology Industry in Hyderabad. *Indian Journal of Commerce and Management Studies*, 11(2), 1-13.
- Pür, İ. (2022). Üniversite Öğrencilerinde Dindarlık ve Psikolojik İyi Oluş Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Kilis 7 Aralık Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 9(1), 327-353.
- Rastogi, R., & Garg, P. (2011). Organizational Citizenship Behavior: Towards Psychological Well-Being of Employees. *International Journal of Arts & Sciences*, 4(22), 13.
- Reich, B., & Wang, X. (2015). And Justice For all: Revisiting the Global Belief in a Just World Scale. *Personality and Individual Differences*, 78, 68-76.
- Ruch, W. F., & Heintz, S. (2013). Humour Styles, Personality and Psychological Well-Being: What's Humour Got to do With it?. *The European Journal of Humour Research*, 1(4), 1-24.
- Ryff, C. D. (1989). Happiness is Everything, or is it? Explorations on the Meaning of Psychological Well-Being. *Journal of Personality and Social Psychology*, 57(6), 1069.
- Sarı, T., & Çakır, G. (2016). Mutluluk Korkusu İle Öznel Ve Psikolojik İyi Oluş Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 5(25), 222-229.
- Sayan-Karahan, A. (2021). Adil Dünya İnancının Yakın Kişilerarası İlişkiler Açısından Ele Alınması. *Humanistic Perspective*, 3(3), 626-642.

- Seçkin, Ş. N. (2021). İşyeri Nezaketsizliğinin Geri Çekilme Davranışlarına Etkisi: Tükenmişliğin Aracı, Kişisel Adil Dünya İnancının Düzenleyici Rolü. *Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, 28(2), 421-439.
- Sezgin, K. (2016). *Üniversite Öğrencilerinin Psikolojik Sağlamlık ve Dindarlık Düzeylerinin İncelenmesi (Dicle Üniversitesi Örneği)*. Yüksek Lisans Tezi, Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Diyarbakır.
- Sobacı, L. F., & Polatçı, S. (2019). Adil Dünya İnancı'nın İş ve Yaşam Tatmini Üzerindeki Etkisi: Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcileri Üzerine Bir Araştırma. *SADAB 3rd International Social Research and Behavioral Sciences Symposium*, April 20-21, 2019 /Sarajevo, Bosnia and Herzegovina.
- Stroebe, K., Postmes, T., Täuber, S., Stegeman, A., & John, M. S. (2015). Belief in a Just What? Demystifying Just World Beliefs by Distinguishing Sources of Justice. *Plos One*, 10(3), 1-30.
- Strömwall, L. A., Alfredsson, H., & Landström, S. (2012). Blame Attributions and Rape: Effects of Belief in a Just World and Relationship Level. *Legal and Criminological Psychology*, 18(2), 254-261.
- Swendsen, J., Conway, K. P., Degenhardt, L., Glantz, M., Jin, R., Merikangas, K. R., & Kessler, R. C. (2010). Mental Disorders as Risk Factors For Substance Use, Abuse and Dependence: Results From The 10-Year Follow-Up of the National Comorbidity Survey. *Addiction*, 105(6), 1117-1128.
- Şensoy, N., Kurttaş Çolak, P., & Doğan, N. (2020). Sağlık Çalışanlarında Psikolojik İyi Oluş Düzeyi İle Sanal Ortamda Yalnızlık Düzeyi Arasındaki İlişki. *Türk Aile Hek Derg*, 24(1), 41-50.
- Telef, B. B. (2011). *Psikolojik İyi Oluş Ölçeği (PİOO): Türkçeye Uyarlama, Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması*. 11. Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi, 3-5 Ekim, Selçuk-İzmir.
- Telef, B. B. (2013). *Psikolojik İyi Oluş Ölçeği (PİOO): Türkçeye Uyarlama, Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması*. *Hacettepe Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(3), 374-384.
- Terzioğlu, Z. A. (2022). *Farkındalık Temelli Egzersiz Programının Üniversite Öğrencilerinin Psikolojik İyi Oluş ve Yaşam Doyumu Üzerindeki Etkililiğinin İncelenmesi*. Doktora Tezi, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya.
- Trost, Z., Scott, W., Lange, J. M., Manganello, L., Bernier, E., & Sullivan, M. J. (2014). An Experimental Investigation of The Effect of A Justice Violation on Pain Experience and

- Expression Among Individuals With High and Low Just World Beliefs. *European Journal of Pain*, 18(3), 415-423.
- Tütüncü, M. (2012). *Yönetici ve Çalışanların Psikolojik İyi Olma ve Stres Düzeyleri Açısından Karşılaştırılması*. Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Uğur, D., & Akgün, S. (2015). Bireysel ve Genel Adil Dünya İnancının Depresyon İle İlişkisi. *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(1), 103-116.
- Unsel, M., Zeilinger, E. L., Fellingner, M., Lubowitzki, S., Krammer, K., Nader, I. W., & Gaiger, A. (2021). Prevalence of Pain and its Association With Symptoms of Post-Traumatic Stress Disorder, Depression, Anxiety and Distress in 846 Cancer Patients: A Cross Sectional Study. *Psycho-Oncology*, 30(4), 504-510.
- Uslu, O., & Şimşek, A. (2020). Çalışma Arkadaşlarına Güven ve Psikolojik İyi Oluşun Çalışanların İş Performansına Etkileri. *Sakarya Üniversitesi İşletme Enstitüsü Dergisi*, 2(1), 6-12.
- Ünlü-Çeber, Ç. (2016). *Ankara Barosuna Bağlı Olarak Çalışan Avukatlar İle Stajyer Avukatların Genel Özyeterliliklerinin, İş Ve Yaşam Doyumları Üzerindeki Etkisinin Hukuk Psikolojisi Kapsamında Değerlendirilmesi: Adil Dünya İnancının Aracı Rolü*. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Wadhawan, K. (2016). Psychological Well-Being As A Predictor To Job Performance And Job Satisfaction. *International Journal of Academic Research And Development*, 1(3), 1-3.
- Walker Wilson, M. J., & Warner, R. H. (2012). *Knowledge, Attitudes Toward Corporations, and Belief in a Just World as Correlates of Tort Reform Attitudes*. https://scholarship.law.slu.edu/faculty?utm_source=scholarship.law.slu.edu%2Ffaculty%2F493&utm_medium=PDF&utm_campaign=PDFCoverPages erişim tarihi: 21.10.2023.
- Winefield, H. R., Gill, T. K., Taylor, A. W., & Pilkington, R. M. (2012). Psychological Well-Being and Psychological Distress: is it Necessary to Measure Both?. *Psychology of Well-Being: Theory, Research and Practice*, 2(1), 1-14.
- Wright, T. A., & Cropanzano, R. (2000). Psychological Well-Being And Job Satisfaction As Predictors of Job Performance. *Journal of Occupational Health Psychology*, 5(1), 84-94.
- Yalçın, İ. (2015). İyi Oluş ve Sosyal Destek Arasındaki İlişkiler: Türkiye'de Yapılmış Çalışmaların Meta Analizi. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 26(1), 21-32.
- Yaşın, T. (2016). *Kişilik Özellikleri ve Psikolojik Sermayenin Psikolojik İyi Oluş, Akış Deneyimi, İş Tatmini ve Çalışan Performansına Etkileri*. Doktora Tezi, Başkent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Yavuz, Ü., & İlhan, E. L. (2023). Spor

Yapmak ve Psikolojik İyi Oluş: Üniversite Öğrencileri Profili. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 28(1), 1-7.

Yeşil-Kocagazioğlu, S. (2019). *Adli Alanda Çalışanlarda Adil Dünya İnancı, Tükenmişlik, İş Doyumu ve Yaşam Doyumu İlişkisi*. Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Adli Tıp Enstitüsü, İstanbul.

Yi, Y., Tan, Q., Liu, J., Liang, F., Liu, C., & Yin, Z. (2022). The Mechanism of Cumulative Ecological Risk Affecting College Students' Sense of Social Responsibility: The Double Fugue Effect of Belief in a Just World and Empathy. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 20(1), 10.

Yu, X., Ren, G., Huang, S., & Wang, Y. (2018). Undergraduates' Belief in a Just World and Subjective Well-Being: the Mediating role of Sense of Control. *Social Behavior and Personality: an International Journal*, 46(5), 831-840.

Yurcu, G., & Atay, H. (2015). Çalışanların Öznel İyi Oluşunu Etkileyen Demografik Faktörlerin İncelenmesi: Antalya İli Konaklama İşletmeleri Örneği. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 4(2), 17-34.

Zhang, Z., & Zhang, J. (2015). Belief in a just world mediates the relationship between institutional trust and life satisfaction among the elderly in China. *Personality and Individual Differences*, 83, 164-169.

EKLER

EK-1.:Etik Kurul Onay Belgesi

Evrak Tarih ve Sayısı: 10.06.2024-361486

T.C.
ERZİNCAN BİNALİ YILDIRIM ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu

Sayı :E-88012460-050.04-361486
Konu :Etik Kurul Kararı (Seval AKKUŞ)

10.06.2024

DAĞITIM YERLERİNE

Üniversitemiz İnsan Araştırmaları Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulunun **22 Aralık 2023** tarihli ve **11** sayılı oturumunda alınan 11/14 sayılı kararı yazımız ekinde gönderilmiştir. Bilgilerini rica ederim.

Prof.Dr. Haydar EFE
Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu
Başkanı

Ek:Karar 14 (1 Sayfa)

Dağıtım:
Gereği:
Seval AKKUŞ

Bilgi:
Prof.Dr. Yener ÖZEN

T.C
ERZİNCAN BİNALİ YILDIRIM ÜNİVERSİTESİ
İNSAN ARAŞTIRMALARI SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER
ETİK KURULU KARARI

Etik Kurul Toplantı Tarihi	22/12/2023
Protokol No	11/14
Araştırma Başlığı	Sosyal Hizmet Alanında Çalışan Meslek Elemanlarının Adil Dünya İnançlarının Psikolojik İyi Oluşlarına Etkisi
Araştırma Türü	Nicel- İlişki arayıcı araştırma
Araştırmacılar	Seval AKKUŞ (Tez Öğrencisi) Prof. Dr. Yener ÖZEN (Danışman)
Karar	Başvuru dosyanıza ait araştırmanız etik açıdan uygun bulunmuştur.
Açıklama: 1. Etik Kurul Onayı, uygulama ve/veya veri toplama için araştırmacının ilgili kurum veya kuruluşlardan izin alma sorumluluğunu ortadan kaldırmaz. 2. Kurul üyelerine ait araştırma önerileri görüşülürken, ilgili yönerge gereğince, öneri sahibi üye görüşmelere katılmamış ve oy kullanmamıştır.	

e-imzalıdır

Prof. Dr. Haydar EFE
İnsan Araştırmaları Sosyal ve Beşeri Bilimleri
Etik Kurul Başkanı

EK-2.:Ölçek İzinleri

Re: İzin isteği

BT

Bulent Baki Telef<bakitelef@gmail.com>
Kime: Siz

 Yanıtla Tümünü yanıtla İlet ...

29.03.2023 Çar 17:33

29.03.2023 Çar 17:34 tarihinde yanıtladınız

2 ek (888 KB) Tümünü indir

Merhabalar,

Ekte ölçeği, geçerlik ve güvenirliğini gönderiyorum. Araştırmanızda kullanabilirsiniz. İyi çalışmalar.

29 Mar 2023 Çar 17:31 tarihinde seval tosun <svl-st@hotmail.com> şunu yazdı:
Değerli Hocam;
Ben Seval AKKUŞ, Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Ana Bilim Dalı yüksek lisans öğrencisiyim. Tez çalışmamda sizin geliştirmiş olduğunuz 'Psikolojik İyi Oluş Ölçeği' ni kullanabilmek için izninizi rica ediyorum.
Çalışmalarınızda başarılar diliyorum, iyi çalışmalar.

 Yanıtla İlet

Re: İzin isteği

melek göregenli <melekgor@gmail.com>

Kime: Siz

[Yanıtla](#) [Tümünü yanıtla](#) [İlet](#) [Görüntü](#) [...](#)

3.02.2023 Cum 16:29

21.06.2023 Çar 16:15 tarihinde yanıtladınız

Merhaba Seval,

Ölçeği kullanmanızda bir sakınca yoktur..

sevgilerimle iyi çalışmalar diliyorum

melek göregenli

On Thu, Feb 2, 2023 at 11:27 AM seval tosun <svl-st@hotmail.com> wrote:

Değerli Hocam;

Ben Seval AKKUŞ, Erzurum Binali Yıldırım Üniversitesi Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Ana Bilim Dalı yüksek lisans öğrencisiyim. Tez çalışmamda sizin geliştirmiş olduğunuz 'Adil Dünya İnancı Ölçeği' ni kullanabilmek için izninizi rica ediyorum.

Çalışmalarınızda başarılar diliyorum, iyi çalışmalar.

[Yanıtla](#)

[İlet](#)

EK-3.: Kullanılan Ölçekler

KİŞİSEL BİLGİ FORMU

1. Cinsiyetiniz?

Kadın() Erkek()

1. Yaşınız?

21-30 () 31-40 () 41- 50 () 51-60 () 61 ve üstü ()

3. Medeni Durumunuz?

Bekar () Evli()

4.Çocuğunuz var mı?

Var () Yok()

5. Eğitim durumunuz nedir?

Lisans () Yüksek Lisans Mezunu () Doktora Mezunu ()

6. Mesleğiniz nedir? (Cevabınız diğer ise lütfen belirtiniz)

Psikolojik Danışman () Psikolog () Sosyal Çalışmacı () Çocuk Gelişimci(

)

Sosyolog () Diğer.....

6.Hangi kurumda çalışıyorsunuz?

()Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı

() Sağlık Bakanlığı

() Adalet Bakanlığı

() Sivil Toplum Örgütleri

() Belediye

() Diğer.....

8. Kaç yıldır çalışıyorsunuz?

1 yıldan az () 1-5 yıl () 6-10 yıl () 11-15 yıl () 16-20 yıl () 21 yıl ve üzeri()

9.Çalıştığınız kurumdaki pozisyonunuz nedir?

Yönetici () Meslek elemanı()

10.Dünyanın adil bir yer olduğunu düşünüyor musunuz?

Evet () Hayır ()

11. Adil Dünya İnancı kavramını daha önce duydunuz mu?

Evet () Hayır ()

12. Adil dünya inancı kavramı hakkındaki düşüncenizi kısaca belirtiniz.

13. Psikolojik desteğe ihtiyaç duyduğunuzu düşünüyor musunuz?
(Cevabınız evet ise bir sonraki soruyu cevaplayınız.)

14.Psikolojik destek alıyor musunuz?

Evet () Hayır ()

15. Kendinizi puanlayacak olsanız psikolojik iyi oluş düzeyinize 1 en düşük 10 en yüksek olmak üzere kaç puan verirdiniz?

16. Bu puanı vermenizde etkili olan faktörleri kısaca belirtiniz.

ADİL DÜNYA İNANCI ÖLÇEĞİ

Aşağıda bazı cümleler ve yanlarında da bazı seçenekler verilmiştir. Her cümleyi okuduktan sonra, size en uygun gelen seçeneği işaretleyin. Cümlelerin size uygunluğuna göre o cümleye 1-5 arasında bir puan verin. Cümledeki ifadeye kesinlikle katılmıyorsanız 1, katılmıyorsanız 2, kararsızsınız 3, katılıyorsanız 4, tamamen katılıyorsanız 5'i işaretleyin.

	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Amamen Katılıyorum
1. Eninde sonunda başıma gelen her hak ettiğime inanıyorum.	1	2		
2. Bana karşı genellikle adil davranılmıştır.	1	2		
3. Çoğunlukla ne hak ettiysem onu bulmuştumdur.	1	2		
4. Genel olarak baktığımda, yaşadığım olaylar adildir.	1	2		
5. Hayatımdaki adaletsizlikler istisnai durumlardır.	1	2		
6. Hayatta başıma gelen olayların çok büyük bir kısmının adil olduğuna inanıyorum.	1	2		
7. Benimle ilgili verilen önemli kararların çoğunlukla adil olduğunu düşünüyorum.	1	2		
8. Dünyanın aslında adil bir yer olduğunu düşünüyorum.	1	2		
9. İnsanların eninde sonunda ne hak ederlerse onu bulacaklarına inanıyorum.	1	2		
10. Adaletin her zaman adaletsizlikler karşısında galip geleceğinden eminim.	1	2		

11. Uzun vadede insanların adaletsizliklerin üstesinden geleceğine inanıyorum.	1	2			
12. Hayatın her alanındaki adaletsizliklerin (örneğin iş hayatında, aile hayatında, politik hayatta vs.) bir kural olmaktan ziyade birer istisna olduğuna inanıyorum.	1	2			
13. İnsanların önemli kararlar verirken adil olmaya gayret ettiklerine inanıyorum.	1	2			

PSİKOLOJİK İYİ OLUŞ ÖLÇEĞİ

Aşağıda katılıp ya da katılamayacağınız 8 ifade vardır. 1–7 arasındaki derecelendirmeyi kullanarak, her bir madde için uygun olan cevabınızı belirtiniz.

1	2	3	4	5	6	7
Kesinlikle katılmıyoru m	Katılmıyoru m	Biraz katılmıyoru m	Kararsız m	Biraz katılıyoru m	Katılıyoru m	Kesinlikle katılıyoru m
.	Amaçlı ve anlamlı bir yaşam sürdürüyorum					
.	Sosyal ilişkilerim destekleyici ve tatmin edicidir					
.	Günlük aktivitelerime bağlı ve ilgiliyim					
.	Başkalarının mutlu ve iyi olmasına aktif olarak katkıda bulunurum					
.	Benim için önemli olan etkinliklerde yetenekli ve yeterliyim					
.	Ben iyi bir insanım ve iyi bir hayat yaşıyorum					
.	Geleceğim hakkında iyimserim					
.	İnsanlar bana saygı duyar					

ÖZ GEÇMİŞ

Ad Soyad: Seval AKKUŞ	
Eğitim Bilgileri	
Lisans	
Üniversite	Erzincan Üniversitesi
Fakülte	Eğitim Bilimleri Fakültesi
Bölümü	Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik
Yüksek Lisans	
Üniversite	
Enstitü Adı	
Ana Bilim Dalı	
Programı	
Makale ve Bildiriler (Varsa)	
1.	
2.	